

BERICHTGEVING OVER KERNWAPENGERELATEERDE ZAKEN IN DE NEDERLANDSE PERS

7 – 26 oktober 2004

LANDELIJKE DAGBLADEN

Algemeen Dagblad

Toezicht bij opwerken uranium

7 oktober 2004

Iran is onder toezicht van de atoomwaakhond van de Verenigde Naties begonnen met het opwerken van uranium om het gereed te maken voor verrijking, een proces dat kan worden gebruikt voor het maken van materiaal voor een atoombom. Het internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA) heeft camera's geïnstalleerd in de nucleaire faciliteit in Isfahan.

Trouw

Geen verboden wapens in Irak

redactie buitenland - 7 oktober 2004

AMSTERDAM - Amerikaanse wapeninspecteurs hebben gisteren hun bevindingen formeel meegedeeld aan de Senaat: er bevonden zich in Irak geen massavernietigingswapens. Daarmee valt een pijler weg onder de oorlogsverantwoording van president George Bush. Gisteren verdedigde hij zich tegen de suggestie dat hij onnodig tot een invasie van Irak besloot. De bevindingen van de Onderzoeksgroep Irak werden gepresenteerd door Charles Duelfer, een CIA-adviseur die de jacht op de verboden wapens van het regime van Saddam Hoessein leidde. Volgens Duelfer was de Iraakse capaciteit om kernwapens te maken verminderd sinds de Golfoorlog, en niet vermeerderd.

„Onze analyse laat zien dat ondanks Saddams uitgesproken wens om de kennis van zijn kernwapenteam te behouden, en zijn pogingen om de basispunten van het kernwapenprogramma te behouden, de capaciteit van Irak om een wapen te maken in de loop van de twaalf jaar (na 1991) afnam", stond in een uitgeschreven versie van het verslag dat Duelfer mondeling uitbracht. Hij zei ook niet te geloven dat er nog massavernietigingswapens gevonden zullen worden.

De bevindingen van de commissie zijn geen verrassing: ze werden al langzaam duidelijk nadat de voorganger van Duelfer, David Kay, opstapte als leider van de Onderzoeksgroep in januari. De werkelijkheid in Irak, waar de wapens niet ontdekt zijn, liet ook geen andere conclusie toe.

Niettemin is de conclusie van de wapeninspecteurs een tegenslag voor George Bush. Net afgelopen week begon de kritiek van Bush' Democratische tegenstander in de presidentsverkiezingen van volgende maand, John Kerry, vat te krijgen op de president.

Gisteren verdedigde Bush dat beleid in een toespraak voor zijn aanhangers in de staat Pennsylvania. Na 11 september „moesten we alle plekken waar terroristen massavernietigingswapens konden krijgen, goed bekijken. Eén regime sprong eruit: de dictatuur van Saddam Hoessein", aldus de president.

Volkskrant

Saddam had verboden wapens al vernietigd

door Jan Tromp – 7 oktober 2004

De Verenigde Staten hebben definitief vastgesteld dat Saddam Hussein niet beschikte over voorraden van massavernietigingswapens. Ook heeft de voormalige Iraakse leider ontwikkeling van deze wapens niet nagejaagd nadat in 1998 VN-inspecteurs het land hadden verlaten.

Vermoedelijk heeft Irak zijn voorraden verboden wapens vernietigd kort na de eerste Golfoorlog in 1991, in een poging internationale goodwill te winnen.

Dit staat in een duizend pagina's tellend rapport dat in opdracht van de Amerikaanse regering is opgesteld door Charles Duelfer, een ervaren voormalig wapeninspecteur van de Verenigde Naties. Het rapport komt op een moment waarop de verkiezingscampagne zich toespitst op de kwestie-Irak.

Duelfer rapporteert dat Saddam Hussein van plan was wapens voor massavernietiging weer te gaan produceren zodra het land bevrijd zou zijn van de VN-sancties. Maar het zou hem ten minste een jaar hebben gekost chemische wapens aan te maken en vele jaren om een atoombom te produceren. Plannen op papier heeft de onderzoeker niet aangetroffen.

De regering-Bush heeft steeds de wapendreiging als legitimatie voor de oorlog genoemd. De Democratische presidentskandidaat Kerry verwijt de regering 'misleiding'.

Volkscrant

Iran maakt uranium gereed voor verrijking

Reuters - 7 oktober 2004

WENEN - Iran heeft woensdag gezegd dat het tonnen ruwe uranium heeft bewerkt, zodat het verrijkt kan worden. Het materiaal kan vervolgens worden gebruikt voor de productie van kernwapens. De Iraanse regering zegt niet toe te geven aan internationale druk om 'een vreedzaam nucleair programma' te stoppen. Het Internationale Atoomagentschap (IAEA) zegt de verrijking van het uranium nauwgezet in de gaten te houden.

NRC Handelsblad

Feiten Irak brengen Bush niet van zijn stuk

7 oktober 2004

Het Duelfer-rapport, waarin de afwezigheid van massavernietigingswapens in Irak wordt bevestigd, komt op een goed moment voor John Kerry.

Als het gaat om Irak dan „hebben [de VS] het op vrijwel alle punten bij het verkeerde eind gehad." Want „van de massale opslag van chemische, biologische of kernwapens is geen sprake" geweest. Geen uitspraken van de Democratische presidentskandidaat John Kerry, maar afkomstig van Charles Duelfer, de Amerikaanse wapeninspecteur die in opdracht van president Bush het onderzoek naar massavernietigingswapens in Irak heeft geleid.

Een cadeautje van president Bush - het concluderende rapport van Duelfer dat hij gisteren ten overstaan van een commissie van de Amerikaanse Senaat presenteerde, kwam als een geschenk uit de hemel voor kandidaat Kerry. De afgelopen maanden hebben hij en zijn vice-presidentskandidaat John Edwards keer op keer gewezen op de 'catastrofale fouten' die president Bush heeft gemaakt voorafgaand aan de oorlog in Irak.

Maar het Amerikaanse electoraat leek daar tot dusver weinig van onder de indruk. Irak stemt tot zorgen, zo geven de meeste Amerikanen wel toe, maar volgens de peilingen steunen zij Bush daar maar een beetje minder om. De belangrijkste reden daarvoor, aldus de Bush-getrouwen: de Republikeinse president spreekt duidelijke taal.

De Iraq Survey Group, waar Duelfer leiding aan geeft, heeft het afgelopen jaar keer op keer rapporten opgesteld waarin met zoveel woorden is gezegd wat nu in 918 pagina's gedetailleerd bijeen is gebracht: de verboden massavernietigingswapens die de Verenigde Staten volgens het Witte Huis dwongen tot een gewapend optreden in Irak, die zijn er niet.

De meeste Amerikanen zouden dit inmiddels wel moeten weten, maar president Bush en zijn campagne team zijn er tot dusver wonderwel in geslaagd om de discussie over de precieze aanleiding van de oorlog te omzeilen. Het belangrijkste, aldus Bush, die de conclusies van het ISG-rapport gisteren zorgvuldig uit de weg ging, is dat de Iraakse leider Saddam Hussein een bedreiging vormde voor de wereldvrede, en dat hij nu, dankzij de inspanningen van de Verenigde Staten, achter slot en grendel zit. Bush weet dat niemand zal durven te bestrijden dat Amerika beter af is zonder Saddam.

Op campagne in Pennsylvania en Michigan zei Bush gisteren dat hij na de aanslagen van 11 september „zorgvuldig om zich heen had gekeken" om vast te stellen waar ter wereld terroristen massavernietigingswapens zouden kunnen bemachtigen. Daarbij zou hem „één regime [zijn] opgevallen":

het Irak van Saddam Hussein. „Er was een risico, een echt risico dat Saddam Hussein wapens of informatie zo overhandigen aan terroristische netwerken", zei Bush.

Koren op de molen van het Democratische kamp. Het Duelfer-rapport, nota bene in opdracht van het Witte Huis gemaakt, had diezelfde dag nog anders aangetoond. Kerry, druk met de voorbereiding van het tweede debat met Bush morgen, deed er het zwijgen toe. Maar zijn vice-presidentskandidaat Edwards, was des te feller. „De laatste twee mensen in Amerika die geloven dat de zaken goed gaan in Irak zijn George Bush en Dick Cheney", zei hij op campagne in Florida. Het Duelfer-rapport bewees volgens Edwards opnieuw hoezeer de regering van president Bush „volledig buiten de werkelijkheid verkeert".

De openbare conclusies van de Iraq Survey Group waren duidelijk een opsteker voor Edwards, die dinsdagavond, tijdens het debat met vice-president Dick Cheney, weliswaar overeind bleef, maar het af en toe moest afleggen tegen zijn zeer ervaren en vlijmscherpe tegenstander. „Al die wetenschap [aangaande de feiten in Irak], en no_g bleef Dick Cheney gisteren [dinsdagavond] herhalen dat hij alles precies zo over zou doen. George Bush heeft gezegd dat hij alles precies zo over zou doen. Ze verkeren in een staat van volledige ontkenning", aldus Edwards.

Bush deed er nog een schepje bovenop door te zeggen dat Kerry in Irak een „strategie van terugtrekking" aanhangt. De president zag geen aanleiding voor enige zelfkritiek. Die bewaarde hij duidelijk voor zijn volgende treffen met Kerry.

Trouw

Blair: rapport is oud nieuws

door Bas de Vries - 8 oktober 2004

Dat Saddam geen massavernietigingswapens had, was de Britse premier Tony Blair bekend. En nu niet meer zeuren, vindt hij.

Blair is al in de vroege zomer begonnen met terugtrekkende bewegingen over Saddam Hoesseins massavernietigingswapens. Dat gaf hem de ruimte om op bijna offensieve toon te reageren op het eindrapport van de onderzoekers in Irak, alsof niet hij maar zijn politieke tegenstanders iets uit te leggen hebben.

Blair, op bezoek in Ethiopië, verwelkomt de bevindingen die „een veel complexere situatie laten zien dan veel mensen dachten." Blair: „Net als ik heb moeten accepteren dat het bewijs nu is dat er geen voorraden van echte wapens waren die klaarlagen om gebruikt te worden, hoop ik dat anderen zo eerlijk zijn om te accepteren dat het rapport ook toont dat de sancties niet werkten." Saddam trachtte immers die sancties te ontduiken.

Oud-minister Robin Cook, die opstapte aan het begin van de oorlog, ziet dat anders. Voor hem staat nu vast dat de oorlog een 'tragische vergissing' was. Tienduizend doden hadden voorkomen kunnen worden als wapeninspecteur Blix de kans had gekregen zijn werk af te maken.

De Liberaal-Democraten sloten zich hierbij aan. Volgens Lagerhuislid Menzies Campbell bevestigt het rapport op geen enkele manier Blairs stelling dat Saddams dreiging zo groot was dat onmiddellijk militair ingrijpen onvermijdelijk was. En de Conservatieven verwijten de premier dat hij zijn volk misleidende informatie over de massavernietigingswapens heeft voorgehouden, hoewel de grootste oppositiepartij de oorlog wel blijft verdedigen.

Daarmee blijven alle standpunten, onderzoek of niet, volkomen onveranderd in de Britse politiek. Zelfs de kranten zijn geen centimeter van hun ingenomen posities afgeweken. Waar de linkse Daily Mirror stelt dat de Britten zijn 'voorgelogen', beschuldigt pro-oorlogskrant The Sun de Fransen ervan alleen maar tegen de oorlog te zijn geweest omdat zij waren omgekocht door Saddam.

Volkskrant

Eis IAEA: snel einde atoomprogramma Iran

Reuters - 9 oktober 2004

Iran moet voor 25 november alle activiteiten staken die verband houden met het verrijken van uranium. Dat heeft Mohamed El Baradei, hoofd van het Internationale atoomagentschap van de VN, het IAEA, vrijdag verklaard.

ELBaradei zei te verwachten dat Iran aan de eisen van zijn organisatie zal voldoen. Als de datum niet wordt gehaald, betekent dit echter niet automatisch dat de kwestie wordt doorverwezen naar de Veiligheidsraad, die sancties kan opleggen, aldus ELBaradei.

Eerder op de dag had hij verklaard dat er geen tekenen zijn dat Iran zijn atoomprogramma aanwendt om kernbommen te maken, maar dat zijn zorgen daarover niet verdwenen waren.

Parool

Kerry beticht Bush van bedrog

Door Henk Schutten – 9 oktober 2004

AMSTERDAM - "President Bush kon geen massavernietigingswapens vinden in Irak, daarom is hij in zijn campagne maar overgeschakeld op massa-bedrog." Zo verweerde John Kerry zich vanochtend in het tweede verkiezingsdebat tussen de Amerikaanse presidentskandidaten tegen het verwijt dat hij te veel van standpunt verandert.

De toon was feller dan in het eerste televisieduel. "Iemand kan geen land leiden in een tijd van oorlog als hij voortdurend van mening verandert. Een president moet consequent en vastberaden zijn," verklaarde Bush over zijn opponent.

Kerry verweet Bush op zijn beurt dat 'de wereld gevaarlijker is geworden omdat de president geen juiste beslissingen heeft genomen'. "Iran is een grotere dreiging dan voorheen, hetzelfde geldt voor Noord-Korea."

President Bush wachtte geen makkelijke klus in zijn tweede rechtstreekse televisiedebat, dat in Saint Louis, Missouri, plaatsvond. Opnieuw drong Irak zich op als centrale thema van het debat maar ook binnenlandse onderwerpen - bepaald niet het sterkste punt van Bush - kwamen aan bod.

Het zat Bush de afgelopen week toch al niet mee. Hij verloor het eerste debat tegen John Kerry en zijn eigen wapeninspecteurs gaven toe dat Saddam Hoessein niet over massavernietigingswapens beschikte.

Bovendien velde de door Bush benoemde voormalige bewindvoerder in Irak, Paul Bremer, een vernietigend oordeel over de inzet van grondtroepen in Irak. De gisterochtend gepubliceerde werkgelegenheidscijfers - de laatste voor de verkiezingen van 2 november - gaven Bush eveneens weinig reden tot vreugde. De groei van het aantal banen zwakt af. Het werkloosheidscijfer bleef 5,4 procent.

Trouw

Zwitsers vast om verkoop atoomkennis

12 oktober 2004

KARLSRUHE - De Duitse politie heeft een Zwitsers gearresteerd wegens diens steun aan het - intussen gestaakte - geheime kernwapenprogramma van Libië. De politie in Zuid-Afrika heeft in het onderzoek naar deze zaak eerder een Duitser gearresteerd. Beide arrestanten waren actief in de illegale ontwikkeling en verkoop van een systeem voor de verrijking van uranium, dat in kernwapens kan worden gebruikt.

De Zwitsers maakte volgens de aanklacht deel uit van een internationaal netwerk. De Duitse justitie verdenkt Urs T. onder meer van landverraad omdat de technologie die hij zou hebben geleverd, geclassificeerd is als staatsgeheim. In 2001 zou een Srilankaanse tussenpersoon, Buhary Syed Abu Tahir, hem hebben ingeschakeld om toe te zien op de productie van gascentrifugeonderdelen door een Maleisische fabrikant voor Libië.

De VS noemen Tahir een van de belangrijkste figuren binnen het nucleaire smokkelnetwerk van de Pakistaanse wetenschapper Abdul Qadeer Khan. Tahir werd in mei in Maleisië gearresteerd. Khan, vader van de Pakistaanse kernbom, heeft nucleaire informatie doorspeeld aan onder meer Iran, Libië en Noord-Korea.

Trouw

IAEA: Nucleair materiaal weg uit Irak

13 oktober 2004

NEW YORK - Sinds de door Amerika geleide invasie in maart 2003 zijn in Irak diverse materialen en gereedschappen verdwenen die gebruikt kunnen worden om atoomwapens te maken. Dat heeft het Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA) gisteren geschreven in een brief aan de Veiligheidsraad van de VN.

Volgens IAEA-chef Mohammed el-Baradei blijkt uit satellietbeelden dat gebouwen waarvan vaststaat dat er vroeger hoogwaardig gereedschap lag opgeslagen, geheel van de kaart zijn verdwenen. Waar dat materieel is gebleven, is volgens el-Baradei volstrekt onduidelijk.

Het IAEA had veel spullen bij eerdere inspecties gemerkt. Sinds de invasie houden de Verenigde Staten echter nieuwe VN-inspecties tegen, waardoor het het IAEA onmogelijk is gemaakt het materiaal in de gaten te houden, aldus el-Baradei.

De VN-organisatie sluit niet uit dat het Amerikaanse overgangsbestuur of de Iraakse interim-regering, die eind mei het roer overnam, de goederen heeft verplaatst binnen Irak of naar het buitenland heeft verscheept. Dan hadden zij dat volgens het nonproliferatieverdrag echter moeten melden bij het VN-agentschap.

Volkskrant

IAEA: Kernapparatuur in Irak verdwenen

Reuters, AP, AFP – 13 oktober 2004

Apparatuur en materiaal dat kan worden gebruikt voor ontwikkeling van een kernwapen zijn in Irak verdwenen sinds het begin van de oorlog in maart 2003, heeft het Internationaal Atoomagentschap (IAEA) bekendgemaakt. Een woordvoerder van de Amerikaanse regering verklaarde gisteren dat de zaak zal worden onderzocht. De IAEA vreest dat de spullen onder de Amerikaanse bezetting zijn geroofd en verkocht.

Het atoomagentschap baseert zich op satellietfoto's. Tot vlak voor de Amerikaanse invasie hielden de inspecteurs van de IAEA nauw toezicht in de gebouwen van Tuwaitha ten zuiden van de Iraakse hoofdstad Bagdad, waar het bewind van Saddam Hussein kernonderzoek liet doen. Na de eerste Golfoorlog in 1991 werd het onderzoek onder dwang gestaakt. De Amerikanen noch de Iraakse interim-regering zouden hebben gemerkt dat de apparatuur waarop de inspecteurs zo lang hebben gelet, weg was.

De IAEA is bezorgd dat de inwaarder strumenten en het materiaal, gehard aluminium, is geleverd aan een terroristische groep of een ander land (volgens diplomaten: Iran).

De huidige minister van Wetenschap en Technologie, Rashad Omar, zei gisteren dat de locaties onder zijn ministerie 'veilig en zeker' zijn. Tuwaitha wordt omgebouwd tot een wetenschapsmuseum, verklaarde de minister verder. De IAEA-inspecteurs zijn welkom om een onderzoek te doen. Vorige maand waren inspecteurs in Irak, maar zij hadden hem niets verteld, zei Omar. De Amerikanen lieten de VN-inspecteurs tijdens de bezetting niet toe, maar in juni droegen zij de macht over aan de interimregering.

De Britse minister van Buitenlandse Zaken Straw zei gisteren in het parlement dat de spullen waarschijnlijk al zijn verdwenen in maart en april 2003 tijdens de verwarring rond en na de val van Saddam.

Amerikaanse eenheden hebben gisteren opnieuw aanvallen uitgevoerd op doelen in de steden van de 'soennitische driehoek', waar het verzet sterk is. In Falluja werd een restaurant vanuit de lucht verwoest. De VS zeiden informatie te hebben dat de terroristenleider Al-Zarqawi zich daar bevond.

Volkskrant

Iran biedt Europa garantie tegen kernbom

AP, Reuters, AFP – 13 oktober 2004

Iran wil Europa garanderen dat het nooit kernbommen zal maken, in ruil voor erkenning van het recht van Iran om uranium te verrijken. De Iraanse minister van Buitenlandse Zaken Kharrazi zei dit gisteren tijdens een conferentie over energie in Teheran.

De Verenigde Staten houden volgens The New York Times besprekingen met Europa over mogelijke economische steun aan Teheran in ruil voor het stopzetten van uraniumverrijking.

Kharrazi deed zijn voorstel zes weken voordat Iran het Internationaal Atoomagentschap (IAEA) moet aantonen dat het verrijking en aanverwante activiteiten is gestopt. Het IAEA eiste dat in september in een resolutie. Iran weigert dat tot nu toe.

De VS houden, volgens Europese diplomaten, Frankrijk, Duitsland en Groot-Brittannië niet af van een pakket aan economische hulp aan Iran in ruil voor de toezegging van Teheran te stoppen met verrijking van uranium. De Amerikaanse regering heeft overigens zelf geen directe steun daarbij toegezegd. Toch spreken Europese diplomaten van een belangrijke wijziging in het Amerikaanse beleid jegens Iran, waarin tot nu toe elke economische tegemoetkoming werd uitgesloten.

Iran zou volgens de Europese plannen nucleaire brandstof voor de civiele energiesector en de geplande reactor bij de nucleaire reactor in aanbouw, Bushehr, kunnen importeren. Ook zouden economische sancties opgeheven kunnen worden, waardoor Iran de voor zijn luchtvloot noodzakelijke reserveonderdelen kan importeren. Iran moet dan afzien van uraniumverrijking.

De regering-Bush wil de Europese aanpak om Iran tot andere gedachten te bewegen een kans geven. Eind november moet Iran het verrijgingsprogramma hebben gestopt. Zo niet, dan willen de VS de Veiligheidsraad inschakelen.

Volgens The New York Times opereert de regering-Bush erg voorzichtig waar het gaat om economische steun aan Iran. Toezegging zou interne verdeeldheid in de regering kunnen opleveren. Maar Bush wil anderzijds zijn democratische tegenstrever John Kerry geen munitie geven. Kerry verwijt de regering te weinig samenwerking met Europa.

Eerder deze week verklaarden de Europese ministers voorstander te zijn van een 'carrots and sticks-pakket' om Iran tot medewerking te bewegen. Rusland, dat voor 800 miljoen dollar belang heeft in Bushehr, zei gisteren dat de combinatie van dreiging en beloning ineffectief zal blijken.

Telegraaf

Atoombureau: kernmateriaal Irak spoorloos

13 oktober 2004

De directeur van het Internationaal Atoomenergie Agentschap, Mohammed El-Baradei, heeft in een brandbrief aan de Verenigde Naties gewaarschuwd dat uit Iraakse nucleaire installaties apparatuur is verdwenen, die gebruikt kan worden om kernwapens te maken.

Het IAEA heeft aan de hand van satellietfoto's vastgesteld dat gebouwen en installaties waar dit materieel lag opgeslagen, van de aardbodem zijn verdwenen. Het IAEA had bij vorige wapeninspecties een nauwkeurige registratie bijgehouden van machines die gebruikt konden worden voor de vervaardiging van atoomwapens.

El-Baradei benadrukt in zijn brief dat zowel de vroegere Amerikaanse bezetter als de huidige Iraakse interim-regering volgens het non-proliferatieverdrag de plicht heeft om verplaatsing van dit soort gevoelige goederen te melden. Het IAEA sluit niet uit dat het Amerikaanse commando in Bagdad opdracht heeft gegeven om het materieel op een geheime plaats op te bergen of naar het buitenland te verscheppen.

De Iraakse interim-regering probeert de bezorgdheid van het IAEA over de verdwenen materialen af te zwakken. Wapeninspecteurs zijn uitgenodigd om inspecties uit te voeren.

De VN-organisatie waarschuwde eerder dit jaar dat geregistreerde apparatuur, die voor de productie van wapens kon worden gebruikt, via dubieuze schroothandelaren naar het buitenlandse illegale circuit werd gesmokkeld. Dit voorjaar werden in de Rotterdamse haven Iraakse raketmotoren ontdekt, die op de vrachtbrief van een schip als schroot stonden vermeld.

De aan Al-Qaeda gelieerde Iraakse beweging Ansar al-Soenna heeft op het internet een video verspreid waarop te zien is hoe een Iraakse sjiit wordt onthoofd. De opstandelingen beschuldigen hem ervan een spion te zijn van het Amerikaanse leger.

Volgens Ansar al-Soenna behoort het slachtoffer, Ala al-Malik, tot de stroming van de radicale sjiitische leider Moektada al-Sadr.

Saddam Hoessein is twee weken geleden in Bagdad geopereerd aan een hernia. De ex-dictator verkeert momenteel in een goede gezondheid. Amerikaanse media maakten eerder al melding van hernia- alsook prostaatproblemen van Saddam.

Algemeen Dagblad

Nucleair materiaal lekt weg

redactie buitenland – 13 oktober 2004

New York - Gereedschap en materiaal dat nodig is voor het vervaardigen van kernwapens verdwijnen geleidelijk uit Irak. De Verenigde Naties heeft hiervoor gisteren gewaarschuwd.

Volgens AlBaradei, hoofd van het VN-atoomagentschap IAEA, tonen satellietbeelden aan dat hele gebouwen zijn ontmanteld en verdwenen zonder dat hiervan verslagen bestaan. De huidige Iraakse interimregering was verplicht om de Verenigde Naties te rapporteren over de staat van de kerncentrales in het land, maar heeft verzuimd dat te doen. De VS laat inspecteurs van de IAEA niet vrijelijk door het land reizen. Behalve een aantal beperkte controles van de belangrijke nucleaire installaties in Tuwaitha in juni - na berichten over plunderingen - en zonder teams op de grond is de IAEA onder andere afhankelijk van satellietbeelden.

In een brief aan de VN Veiligheidsraad zegt ElBaradei dat gebouwen waarin vroeger werd gewerkt aan het Iraakse nucleaire programma systematisch zijn ontmanteld en dat uitrusting en materiaal zijn verdwenen. Intussen zouden volgens de IAEA 'gevoelige technologie' als raketmotoren in het buitenland te koop zijn aangeboden.

De VS heeft eerder dit jaar bijna twee ton aan laag-verrijkt uranium uit Irak verwijderd. De IAEA heeft vastgesteld dat nog altijd 550 ton nucleair materiaal in Tuwaitha aanwezig is.

In reactie op een rapport van de Iraq Survey Group, waarin werd geconcludeerd dat Irak geen grote voorraden kernwapens of biologische wapens had waren op het moment van de invasie door de coalitietroepen, heeft de Britse minister Straw (Buitenlandse Zaken) gisteren gezegd dat de oorlog niettemin gerechtvaardigd was.

"Het rapport laat overduidelijk zien waarom de sanctiepolitiek van de Verenigde Naties niet werkte", aldus Straw. "Saddam legde zich erop toe om de wereldgemeenschap om de tuin te leiden, de sancties te omzeilen en het wapenarsenaal te herbouwen dat hij eerder tegen zijn eigen volk en zijn burens had gebruikt." Hij voegde daaraan toe dat de Britse premier Tony Blair vorige week al had toegegeven dat 'een deel van de informatie waarop wij ons oordeel baseerden foutief was.'

Parool

Minister geeft toe dat gevoelige locaties niet werden beveiligd na de Amerikaanse invasie

AP, Reuters, AFP - 13 oktober 2004

BAGDAD - De Iraakse interim-regering zal in samenwerking met de Amerikaanse autoriteiten een onderzoek doen naar het verdwijnen van nucleair materiaal uit Irak. Het Internationaal Atoomagentschap is welkom om nieuwe inspecties uit te voeren, aldus minister Rasjid Omar van Technologie.

Mohammed el-Baradei, de topman van het Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA), meldde gisteren aan de VN-Veiligheidsraad dat uit satellietbeelden blijkt dat gebouwen waarin hoogwaardig materiaal en gereedschap lag opgeslagen, na de Amerikaanse invasie vorig jaar 'ogenschijnlijk systematisch zijn ontmanteld'.

Volgens el-Baradei is een deel van het gevoelige materiaal, zoals raketmotoren, in het buitenland te koop aangeboden. Zo doken twaalf motoren van Iraakse al-Samoud 2-raketten begin dit jaar op in de haven van Rotterdam. Maar het grootste deel van het verdwenen materiaal zou spoorloos zijn. "Als deze spullen in bijvoorbeeld Iran terecht zijn gekomen, is dat zeer ernstig," aldus een diplomaat in Wenen, waar het IAEA zetelt.

Het atoomagentschap sluit niet uit dat de VS of later de Iraakse interim-regering de goederen hebben verplaatst, mogelijk zelfs naar het buitenland. Als dat laatste het geval is, dan had dat bij het IAEA moeten worden gemeld en dat is niet gebeurd.

Minister Omar gaf toe dat een aantal nucleaire opslagplaatsen door de chaos in Irak na de invasie hebben blootgestaan aan plunderingen, maar hij verzekerde dat alle belangrijke plaatsen nu weer veilig worden beheerd door zijn ministerie.

Hans Blix, de voormalige leider van de VN-wapeninspecties, verwijt de Amerikanen dat zij de beveiliging van de nucleaire locaties hebben verwaarloosd. De VS hebben tijdens hun bewindvoering in Irak, waar met de machtsoverdracht eind juni officieel een einde aan kwam, nieuwe VN-inspecties systematisch tegengehouden. Daardoor kon het IAEA het materiaal, dat was gemerkt bij eerdere inspecties, niet meer in de gaten te houden. De bewuste locaties stonden tot de invasie van 2003 onder controle van het IAEA, in het kader van de VN-wapeninspecties. De inspecteurs werden bij het uitbreken van de oorlog teruggetrokken.

VS: mogelijk bereid tot deal met Iran

Reuters, AP – 13 oktober 2004

De Verenigde Staten onderzoeken Europese plannen om Iran te belonen als het technologie opgeeft die kan worden gebruikt voor de ontwikkeling van kernwapens.

Dat hebben Amerikaanse en Europese functionarissen in Washington en Wenen gisteren gezegd. De Amerikaanse regering verzette zich tot dusverre tegen een deal met Iran, lid van president Bush' `As van het Kwaad'.

Een hoge Amerikaanse functionaris beschreef deze benadering als een laatste inspanning om Iran te bewegen tot samenwerking met het Internationaal Atoomenergie Agentschap, dat Iran vorige maand heeft opgeroepen alle verrijkingsactiviteit te staken. De volgende stap zou het afkondigen van sancties tegen Teheran zijn. Overigens bevatte het laatste rapport van het IAEA geen klacht over de medewerking van Iran met de inspecteurs die de Iraanse nucleaire installaties onderzoeken.

Volgens de zegsman zal Washington zelf waarschijnlijk Iran geen beloning aanbieden. Maar de regering is volgens hem bereid om, „de Europeanen eens te meer naar Iran te laten gaan en te zeggen `vis of vlees'”, ten aanzien van de eisen om een eind te maken aan de nucleaire wapenactiviteit. Op zijn beurt wil Washington dat de toezegging van de Europeanen dat ze zich achter sancties zullen opstellen als Iran niet meewerkt. Tot dusverre heeft Europa dat niet willen doen.

De Europese Unie besloot maandag een pakket van „wortels en stokken” samen te stellen om Iran ertoe te bewegen in te stemmen met de oproep van het IAEA. De Amerikaanse onderministers van Buitenlandse Zaken Richard Armitage en John Bolton spreken vrijdag in Washington met Europese vertegenwoordigers over dit pakket. Bolton is een havik op dit terrein, en het is volgens zegslieden in Washington niet zeker dat hij uiteindelijk met deze benadering van Iran instemt.

Iran zelf ontkent dat het er een geheim kernwapenprogramma op nahoudt. Het had eerder zijn verrijkingsactiviteit vrijwillig opgeschort, maar op de nieuwe IAEA-oproep er definitief vanaf te zien heeft Teheran afwijzend gereageerd. Minister van Buitenlandse Zaken Kamal Kharrazi zei gisteren op een conferentie in Teheran dat de Europese Unie Iran niet kan dwingen zijn recht op het verrijken van uranium op te geven. „Iran zal nooit zijn recht op verrijking opgeven”, aldus Kharrazi.

Irak: IAEA mag weer inspecteren

13 oktober 2004

De Iraakse interimregering heeft het Internationaal Atoom Energie Agentschap (IAEA) gevraagd terug te keren naar Irak om de verdwijning van hoogwaardig nucleair materiaal te onderzoeken.

Minister van Technologie Rashad Omar zei dat inspecteurs van het IAEA konden terugkeren wanneer ze wilden en vrije toegang hadden tot vroegere nucleaire installaties. IAEA-chef ElBaradei schreef deze week in een brief aan de VN-Veiligheidsraad dat satellietbeelden en vervolgonderzoek wezen op „grootschalige en kennelijk systematische ontmanteling” van plaatsen die ooit verbonden waren met Iraks nucleaire programma en door het IAEA waren onderzocht.

Veel van dat nucleaire materiaal, dat gebruikt kan worden voor het maken van atoomwapens, is verdwenen bij massale plunderingen na de val van het Iraakse regime vorig jaar. Minister Omar zei gisteren dat de locaties nu beveiligd zijn.

Volgens het IAEA wordt niet alleen technologie vermist, maar zijn ook complete gebouwen ontmanteld waarbij materiaal en specialistische apparatuur is verdwenen. Het gaat onder meer om dual-use-goederen zoals freesmachines. De Verenigde Staten hebben gisteren samen met de Iraakse regering een „volledig onderzoek” aangekondigd.

ElBaradei riep deze week andere landen op om eventueel informatie te geven over het verdwenen materiaal, bezorgd dat gevoelige technologie in verkeerde handen belandt op de zwarte nucleaire markt. ElBaradei wees de Veiligheidsraad erop dat gevoelige technologie zoals raketmotoren in het buitenland als schroot wordt aangeboden.

De IAEA-chef zei voorts dat de Veiligheidsraad moet beslissen over terugkeer van de inspecteurs. Het IAEA sluit niet uit dat het Amerikaanse bezettingsbestuur of de Iraakse interim-regering, die medio dit jaar het roer

overnam, de goederen hebben verplaatst binnen Irak of naar het buitenland verscheept. Dan hadden zij dat volgens het nonproliferatieverdrag moeten melden bij het IAEA, en dat is niet gebeurd.

Na de val van het Iraakse regime stuurde de regering-Bush eigen inspectieteams naar Irak om naar verboden wapens te zoeken. Die zoektocht bleef zonder resultaat, bleek vorige week.

De vroegere chef-wapeninspecteur van de VN, Hans Blix, noemde gisteren tegenover de BBC het gebrek aan controle over Iraks nucleaire plaatsen door de VS, met „200.000 man aan boord“, „schandalig“. Het verdwenen materiaal werd gecontroleerd tijdens de wapeninspecties, „maar toen de bezetting begon, verdween het“. Blix kreeg bijval van de Amerikaanse ex-wapeninspecteur David Kay die de verdwijning „onvergeeflijk“ noemde. Een Amerikaanse woordvoerder wees er gisteren op dat het IAEA vorig jaar al toegang kreeg tot Iraks belangrijke nucleaire installatie in Tuwaitha.

Trouw

Europees offensief tegen atoomprogramma Iran

redactie buitenland – 14 oktober 2004

AMSTERDAM - Europese diplomaten gaan proberen om Iran te bewegen tot concessies inzake zijn atoomprogramma. Het initiatief, formeel in opdracht van de groep van de G 8, dient vooral om de confrontatie tussen Iran en de Verenigde Staten af te wenden.

De Amerikaanse regering zal morgen een vergadering organiseren met de diplomaten die Iran moeten bewegen tot inschikkelijkheid, plus vertegenwoordigers van overige G 8-landen als Rusland en Japan. Welke Europese landen achter het initiatief zitten is niet bekend.

Iran moet gedwongen worden tot gehoorzaamheid aan de regels van het VN-Atoomagentschap IAEA. Dat wonder moet gebeuren door, zoals een door CNN geciteerde diplomaat het formuleerde, het land 'grotere stokken en grotere wortels' voor te houden: meer dreigementen en meer beloningen. Wellicht krijgt Teheran het aanbod om te praten over een handelsovereenkomst met de Europese Unie.

Volgens Washington ontwikkelt Iran kernwapens. De regering van president Bush wil dat het daarmee ophoudt, goedschiks of kwaadschiks, en wil niet weten van toezeggingen om het regime daartoe te bewegen. Bush' uitdager Kerry is wel een voorstander van de 'wortel en stok' benadering.

Washington maakt zich sterk voor een veroordeling door de VN-Veiligheidsraad. Het IAEA vergadert eind november over de kwestie. Iran heeft vorige maand de verrijking van uranium hervat, ondanks afspraken met het IAEA.

Trouw

Blair krijgt 'sorry voor Irak-oorlog' niet over zijn lippen

redactie buitenland – 14 oktober 2004

Opnieuw probeerde de Conservatieve oppositie gisteren de Britse premier Tony Blair ertoe te verleiden zijn excuus aan te bieden voor het 'misleiden van het volk' over Irak. En opnieuw weigerde Blair. Met kracht.

Tijdens een zitting van het Britse Lagerhuis gisteren verontschuldigde Blair zich wel voor de inlichtingen die de regering 'naar eer en geweten' gebruikte om aan te tonen dat er massavernietigingswapens in Irak aanwezig waren, niet deugden. „Maar ik weiger te erkennen dat er iemand is misleid. Ik bied geen excuses aan voor het verwijderen van Saddam Hoessein. Ik bied geen excuses aan voor het conflict. Ik ben van mening dat het toen juist was, dat het nu juist is en dat het essentieel is voor de bredere veiligheid in de regio en de hele wereld“, zei Blair. En het woord 'sorry' wist hij zorgvuldig te vermijden.

De belangrijkste reden voor de Labour-regering om deel te nemen aan de Irak-oorlog, was haar overtuiging dat Saddam over massavernietigingswapens beschikte. Een inlichtingendossier met bewijzen voor het bestaan van de Iraakse wapens en het gevaar dat ervan uitging moest de bevolking en sceptische partijleden overtuigen. Hoewel uit een officieel onderzoek in juli bleek dat er van de inlichtingen niets klopte, werd in vier afzonderlijke onderzoeken ook geconcludeerd dat de Britse regering het parlement en de bevolking nooit bewust heeft willen misleiden. De oppositiepartijen in het Lagerhuis blijven echter om excuses vragen voor het in hun ogen verkeerd presenteren van de inlichtingen.

De leider van de Conservatieve Partij in het Lagerhuis, Michael Howard, bevestigde gisteren zelf de oorlog te hebben gesteund.

„Het was een juiste stap", aldus Howard, „maar u heeft de inlichtingen die u heeft gekregen niet nauwkeurig gepresenteerd aan het land. Biedt u daar nu uw excuses voor aan?"

Blair weigerde en beschuldigde Howard ervan een politieke draaikont te zijn, met „vier meningen over Irak - drie te veel voor iemand die premier wil zijn. Terwijl hij de oorlog heeft gesteund en ons heeft opgeroepen deel te nemen aan de invasie, probeert hij nu voordeel te halen uit antioorlogssentimenten in de hoop dat dat hem meer geloofwaardigheid zal geven", aldus de premier.

NRC Handelsblad

Blair blijft erbij: ‘geen misleiding’

AP – 14 oktober 2004

De Britse premier Tony Blair ligt opnieuw onder vuur over de kwestie-Irak. Aanleiding vormt het officieel terugnemen van de claim dat Saddam Hussein in staat was om binnen 45 minuten massavernietigingswapens in te zetten. Blair heeft excuus aangeboden voor fouten, maar ontkende opnieuw dat er sprake is geweest van misleiding. „Ik bied geen excuus aan voor de verwijdering van Saddam Hussein. Ik bied geen excuus aan voor het conflict", aldus Blair, die de oppositie beschuldigde van „politieke spelletjes"

Volkskrant

Iraanse kerncentrale klaar

AP - 15 oktober 2004

Rusland en Iran hebben gisteren bekendgemaakt dat ze de bouw van de kerncentrale Bushehr in het zuiden van Iran hebben voltooid. 'Wij zijn klaar. Het enige dat we nu nog moeten doen is de overeenkomst uitwerken over het terugsturen van verbruikt nucleair materiaal naar Rusland', aldus een woordvoerder van het Russische bureau voor atoomenergie.

De Verenigde Staten vrezen dat de elektriciteitsproductie in de centrale een dekmantel is voor de ontwikkeling van een kernwapen. Daarom heeft Moskou beloofd de installatie niet op te starten, totdat Teheran zou toezeggen al het verbruikte materiaal naar Rusland over te brengen. Die overeenkomst is nog niet gesloten.

De centrale in Iran wordt vermoedelijk volgend jaar opgestart. Een jaar later zou hij op vol vermogen moeten draaien.

Volkskrant

‘Weghalen kernmateriaal Irak vergde vele maanden’

Reuters, AP – 15 oktober 2004

De mysterieuze verwijdering van de Iraakse apparatuur uit het kernreactorcomplex Tuwaitha heeft zich over langere tijd uitgestrekt, tot lang na de Amerikaans-Britse invasie, zeggen diplomaten bij het Internationaal atoomagentschap IAEA in Wenen. De betrokkenen - onbekend is wie - moeten de beschikking hebben gehad over zware machines en sloopmaterieel.

De IAEA stelde de VN-Veiligheidsraad eerder deze week op de hoogte van de verdwijning van apparatuur en grondstoffen, die de IAEA-inspecteurs ten tijde van de dictatuur van Saddam Hussein in de gaten hadden gehouden. De Iraakse interim-regering en ook de Britse minister Straw verklaarden daarop dat er weinig was weggehaald, waarschijnlijk in de verwarring rond de bezetting in maart en april 2003.

Westerse diplomaten bij de IAEA wijzen erop dat op satellietfoto's is te zien dat heel veel materieel is weggehaald en gebouwen zijn gesloopt, werk dat mogelijk tot begin 2004 heeft geduurd.

Een verslaggever van de Financial Times sprak in Tuwaitha een bewaker, die beweerde getuige te zijn geweest dat Amerikanen de apparatuur met helikopters hadden weggehaald.

NRC Handelsblad

‘Taiwan: proeven met plutonium’

AP – 15 oktober 2004

Taiwan heeft mogelijk proeven uitgevoerd met plutonium in het midden van de jaren tachtig. Dat blijkt uit vertrouwelijke informatie van het Internationaal Atoomenergie Agentschap IAEA. De kortstondige opleving van het Taiwanese kernwapenprogramma was bekend, maar onduidelijk is wat er sindsdien mee is gebeurd.

Volkskrant

Blair kan maar geen sorry zeggen

door Peter de Waard – 16 oktober 2004

Het is in Engeland het meest gebruikte stopwoordje: sorry. In het openbaar vervoer, op straat, in de winkel en op het werk, de Engelsen lijken overal het vooroordeel te willen bevestigen dat ze niets goed kunnen doen.

De enige die het woord niet over de lippen lijkt te kunnen krijgen is Tony Blair. De premier erkent dat de informatie over massavernietigingswapens in Irak verkeerd was, hij wil zich hier na achttien maanden tevergeefs zoeken best voor verontschuldigen, maar hij weigert hardnekkig het woord sorry in de mond te nemen. Hij schrapte het op een partijconferentie zelfs op het laatste moment uit zijn toespraak.

Blair gaat in zijn excuses telkens een stapje verder - van 'ik zou mij kunnen verontschuldigen' vorige maand, en 'ik kan mij verontschuldigen' twee weken geleden, tot 'ik bied mijn verontschuldigen aan dat ik in goed vertrouwen verkeerde informatie heb gegeven' deze week. Maar het s-woord is taboe.

Buitenstaanders ontgaat de nuance, maar volgens politieke experts is er een wereld van verschil. Blair heeft geen oprecht berouw. Als hij dat wel had, dan zou hij degenen die hem de verkeerde informatie hebben gegeven ontslaan. Maar hij heeft het hoofd van de inlichtingendiensten juist bevorderd. 'Als hij sorry zegt, dan erkent hij dat de oorlog tegen Irak achteraf een verkeerde beslissing is geweest. Hij moet iets terugdraaien, dat hij niet kan terugdraaien. En dat zal hij niet doen', zo zei een Conservatieve parlementariër.

Sorry is het oprecht toegeven van een fout en dat zal Blair niet doen. Hoewel president Jeltsin sorry zei tegen de Russen over het feit dat ze het zo slecht hadden en president Clinton het woord in de mond nam om zich te excuseren voor het vluggertje met Monica Lewinsky.

Britse tv-programma's zochten deze week zelfs hun toevlucht tot psychotherapeuten om het verschil tussen 'weggooi-sorry's' en 'welgemeende sorry's' uit te leggen. 'Zijn het alleen mannen die moeilijk sorry kunnen zeggen?', vroeg een reporter. 'Kent u één sorry van Margaret Thatcher?', was het gevatte antwoord. Engelsen mogen vaak 'weggooi-sorry's' zeggen, als het om een welgemeend sorry gaat, dan kan men maar beter te rade gaan bij Elton John die zong: 'Sorry seems to be the hardest word'.

Trouw

Blair eens met antiraketsysteem

18 oktober 2004

LONDEN - De Britse premier Blair heeft in het diepste geheim ingestemd met de plaatsing van Amerikaanse antiraket-raketten op Brits grondgebied. De projectielen maken deel uit van het 'Zoon van Starwars'-defensiesysteem, onthult de Britse *The Independent on Sunday*. Volgens de krant bereikten topdiplomaten al in mei overeenstemming in Washington. De Britten zouden wel geheimhouding hebben gevraagd tot na de Britse verkiezingen, volgend jaar. De raketten zouden worden geplaatst in Fylingdales, Yorkshire, in het noorden van Engeland.

Volkskrant

‘Wereld niet veiliger door oorlog Irak’

buitenlandredactie – 18 oktober 2004

De oorlog in Irak heeft de wereld er niet veiliger op gemaakt. Dat heeft secretaris-generaal Kofi Annan van de Verenigde Naties zondag gezegd op de Britse televisie. 'Ook heeft de oorlog er weinig aan bijgedragen een einde te maken aan activiteiten van terroristen', aldus Annan.

'Als je het geweld om ons heen ziet, als je om je heen kijkt en de terroristische aanslagen in de wereld ziet en ziet wat er in Irak gebeurt, dan kan ik niet zeggen dat de wereld veiliger is', zei Annan. Eerder noemde Annan de oorlog tegen Irak illegaal, omdat de Veiligheidsraad er geen toestemming voor gaf.

'Er ligt een hoop werk voor de internationale gemeenschap om te proberen de wereld veiliger te maken', aldus Annan. Hij zei wel te geloven dat de Irakezen en de meeste mensen in het Midden-Oosten blij zijn dat Saddam is verdreven. 'Maar ik kan niet zeggen dat ze zich geen zorgen maken over de nasleep van de oorlog.'

Annan wees de suggestie van de hand dat Frankrijk, Rusland en China de sancties tegen Irak zouden hebben willen versoepelen en tegen een Amerikaanse aanval op Irak zouden stemmen ruil voor oliecontracten met het land.

De Amerikaanse wapeninspecteur Charles Duelfer van de Iraq Survey Group schrijft in zijn eindrapport dat Saddam probeerde onder het olie-embargo uit te komen door bedrijven en politici uit die landen contracten en steekpenningen aan te bieden. Het zou met name gaan om Frankrijk, Rusland en China.

Annan noemde het echter ondenkbaar dat Saddam het beleid van deze landen had kunnen beïnvloeden. 'Ik geloof niet dat de Russische of de Franse of de Chinese regering zich zou laten omkopen omdat bedrijven relevante contracten kregen van Irak. Het is ondenkbaar. Dit zijn erg serieuze en belangrijke regeringen. Je hebt niet te doen met bananenrepublieken.'

Volgens het rapport kregen echter onder anderen de toenmalige Franse minister van Binnenlandse Zaken Charles Pasqua, de Russische presidentskandidaat Zjirinovski en tal van bedrijven en individuen in Europa, het Midden-Oosten, Afrika en China 'olievouchers' van Saddam, die voor veel geld verkocht konden worden. Rusland, Frankrijk en China kregen de meeste, aldus het rapport. Maar ook in de VS kregen volgens Duelfer bedrijven als Chevron, Mobil en Texaco vouchers van de Iraakse regering, goed voor 111 miljoen barrels olie.

Al in 2002, aldus het rapport, was het Saddam Hussein bekend dat Frankrijk ieder Amerikaans oorlogsplan zou vetoën.

Annan sprak zich zondag ook uit tegen eventueel Amerikaans militair ingrijpen in Iran om te voorkomen dat dat land zijn nucleaire programma voortzet. 'Ik wil er niet eens aan denken, het zou heel onverstandig zijn.'

Volkskrant

Hulp EU bij vreedzaam Iraans atoomprogramma

ANP – 20 oktober 2004

WENEN - Groot-Brittannië, Duitsland en Frankrijk zijn bereid nucleaire technologische hulp te bieden aan Iran als dat land kan aantonen dat het lopende atoomprogramma alleen vreedzame doelen nastreeft. Dat blijkt uit een uitgelekt voorstel van de drie landen dat morgen aan Teheran zal worden gepresenteerd. Gholamreza Aghazadeh, hoofd van het Iraanse Atoombureau, zei gisteren echter dat Teheran zijn verrijkingsprogramma niet wil afzweren. Teheran schortte vorig jaar oktober zijn nucleaire programma tijdelijk op.

Volkskrant

Preventieve oorlog is geen optie

door Jan Tromp – 20 oktober 2004

Bush en Kerry halen in de campagne hard uit naar elkaars buitenlandse plannen. Maar ten aanzien van Iran en Noord-Korea weten beiden: nog een oorlog is uitgesloten.

Voor George W. Bush is de wereld na 11 september 2001 voorgoed veranderd - de Republikeinse presidentskandidaat geeft in deze verkiezingscampagne elke dag blijk van die overtuiging. 'Hadden we geen actie ondernomen, dan zou het bewapeningsprogramma van de dictator, gericht op massavernietiging, zijn voortgegaan tot op de dag van vandaag.'

Dit is de les, zegt hij in bijna elke spreekbeurt, die hij geleerd heeft van 11 september: Amerika te verdedigen door de vijand op eigen grondgebied op te zoeken, voordat de vijand toeslaat in Amerika.

In zijn eerste race om het presidentschap, vier jaar geleden, leek Bush een klassieke conservatief: Amerika heeft genoeg aan zichzelf. Hij hekelde de Amerikaanse bemoeienis met de Balkan. Na 11 september is die opvatting 180 graden gekeerd. 'Eerste vrije verkiezingen in Afghanistan', mijmerde de president vorige week, 'is het niet een wonder?'

De grondslag van de preventieve oorlog als kern van buitenlands beleid legde Bush in zijn jaarlijkse toespraak tot het Congres van januari 2002. Een paar belangrijke opmerkingen uit die speech: 'De VS zullen 's werelds gevaarlijkste regimes niet toestaan ons te bedreigen met 's werelds meest verwoestende wapens.' De president bracht het terrorisme in direct verband met drie boevenstaten die hij met name noemde: Noord-Korea, Iran en Irak. Bush: 'Ik zal niet lijdzaam afwachten terwijl de gevaren zich opstapelen.'

Juist gisteren publiceerden CNN en Gallup een opiniepeiling waarin 52 procent van de Amerikanen de opvatting verwerpt dat de VS eenzijdig mogen aanvallen als het denkt zelf aangevallen te kunnen worden. Maar het is wel het standpunt dat de president uitdraagt. 'En als ik iets zeg, meen ik het', zegt hij er dikwijls bij.

Toch geloven veel waarnemers in de VS dat het leerstuk van de preventieve oorlog met Irak zijn begin en zijn einde heeft gevonden. Er is een militaire reden: zelfs het enorme Amerikaanse leger heeft met de operaties in Afghanistan en Irak de grenzen van zijn vermogen bereikt.

Er zijn politieke redenen: Iran en Noord-Korea ontwikkelen zich in hoog tempo en anders dan Irak tot echte kernmogendheden. De algemene retoriek van de president is hier anders dan zijn concrete beleid. Op zijn spreekbeurten in het land zegt hij keer op keer dat hij het 'nooit zal toestaan dat leiders van andere landen beslissen over Amerika's veiligheid'. Tegelijk omhelst hij het multilaterale overleg met het Noord-Koreaanse regime onder Chinese leiding. Als zijn opponent Kerry zegt dat Amerika het Noord-Koreaanse probleem zelf moet oplossen, noemt hij dat 'een grote fout'.

Het verschil tussen Kerry en Bush lijkt uit te lopen op een voorstelling voor het electoraat. Kerry wil Amerika's aanzien in de wereld verbeteren. Zijn dreigement aan de kiezers is dat Bush het beleid dat faalde in Irak, zal voortzetten. Bush wil voor de kiezers ongenaakbaar zijn. Kerry als president is een teken van zwakte en een gevaar voor Amerika, zegt hij.

Beiden erkennen dat Iran en Noord-Korea volgend jaar hoog op de agenda van elke Amerikaanse president zullen staan. Beiden noemen een nucleair programma van deze landen 'onaanvaardbaar'. Wat het beleid moet zijn, is onduidelijk. Maar over een volgende preventieve oorlog, bijvoorbeeld tegen Iran, praat niemand in de Amerikaanse politiek.

Algemeen Dagblad

Door president Bush bedachte 'as van het kwaad' bestaat echt

door redactie buitenland – 21 oktober 2004

Rotterdam -Iran, Syrië, Noord-Korea: de as van het kwaad. President Bush is vaak bespot om dit bedenksel, maar wie de herkomst van de Iraanse rakettechnologie nader beschouwt, moet toegeven dat er toch iets in zit.

Neem Noord-Korea. Deze krankzinnige dictatuur is in de verste verte niet in staat de eigen bevolking een aanvaardbaar bestaan te bieden. Op het gebied van rakettechnologie behoort het land echter tot de wereldtop. De export van die technologie is dus ook Pyongyangs belangrijkste inkomstenbron. Er is weinig fantasie voor nodig om te beseffen dat veel afnemers eveneens dictaturen zullen zijn. En wie 'dictaturen' zegt, zegt al snel 'Midden-Oosten'.

De Shahab 3-raket die Iran gisteren voor de negende keer in zes jaar testte is direct afgeleid van de Noord-Koreaanse Nodong-1, een raket die begin jaren 90 met Iraanse financiële hulp is ontwikkeld.

Het Westen is niet overtuigd van het vreedzame karakter van het Iraanse nucleaire programma. Een reden daarvoor is de aanvankelijke verzekering van Teheran dat de Shahab 3 was bedoeld 'voor de lancering van satellieten'. De ayatollahs hebben inmiddels al lang toegegeven dat de raket, waarvan er nu een stuk of 150 zijn gemaakt, is gebouwd om eventueel Israëlische steden te treffen.

De vraag is of Teheran nog krachtiger modellen in petto heeft. Er zouden al een Shahab-4, 5 en zelfs 6 in de maak zijn. In het laatste geval gaat het om een bakbeest dat met een bereik van 10.000 kilometer de VS zou bedreigen. Zorgwekkend is het bericht dat Noord-Korea zijn Taepo-Dong raket (bereik: 6000 kilometer) onlangs te koop heeft aangeboden in het Midden-Oosten. Iran hapte toe, aldus westerse inlichtingendiensten.

De onafhankelijke Iraanse journalist Alireza Noerizadeh zou daarentegen juist hebben vernomen dat Iran voorlopig met de Shahab 3 volstaat. Het bewind heeft geconcludeerd dat de VS raketten met een verder bereik dan de huidige niet zal tolereren en dat een bedreiging van Israël afdoende is.

Algemeen Dagblad

Teheran weigert te buigen

AP, Reuters, AFP – 21 oktober 2004

Teheran - Iran zal zijn omstreden productie van verrijkt uranium niet opgeven. Aan de vooravond van overleg met Europa laat Teheran weten dat de crisis rond zijn nucleaire industrie alleen worden opgelost door een dialoog.

Tegelijkertijd voerde Iran een proef uit met zijn Shahab-raket voor de midellange afstand, die vrijwel heel Europa binnen zijn bereik heeft. De lancering van het projectiel wordt door waarnemers beschouwd als een 'beheerste vorm van intimidatie'.

Teheran zegt te willen samenwerken met de internationale gemeenschap om te bewijzen dat het geen nucleaire wapens produceert. President Khatami verklaarde dat Iran het recht heeft alle nucleaire technologie te bezitten die het zich wenst.

Het IAEA, de nucleaire waakhond van de VN, geeft Teheran tot 25 november de tijd alle twijfels weg te nemen. Anders wordt de kwestie doorgespeeld naar de Veiligheidsraad, die kan besluiten Iran sancties op te leggen. Alle activiteiten die wijzen op de verrijking van uranium moeten worden gestaakt. Hossein Mussavian, de hoogste Iraanse afgevaardigde bij het IAEA, zei dat Teheran niet aan deze druk zal toegeven.

Iraanse functionarissen spreken vandaag in Wenen met vertegenwoordigers van Duitsland, Frankrijk en Groot-Brittannië. De drie landen zullen de Iraniërs een plan voorleggen om te stoppen met uraniumverrijking. Het voorstel, dat nog 'geheim' is, zou behelzen dat de drie Europese mogendheden Iran als alternatief economische hulp bieden. Zo verluidt het dat Teheran nucleaire brandstof zou mogen kopen, in plaats van die zelf te produceren. Verder rept de tekst van hulp die Iran krijgt bij de bouw van lichtwaterreactoren, waarmee geen materiaal voor kernwapens kan worden gemaakt.

Iran heeft al aangekondigd morgen een tegenvoorstel te doen, waarover het nog geen bijzonderheden wil geven. Als Europa vasthoudt aan zijn eerder geformuleerde eisen, zullen de besprekingen echter mislukken, aldus Hossein Mussavian. Iran behoudt zich het recht voor de hele nucleaire productiecycclus te controleren.

Volkscrant

Europa doet laatste poging kernprogramma Iran te stoppen

Reuters, AP, AFP – 22 oktober 2004

Franse, Duitse en Britse diplomaten hebben donderdag voorgesteld Iran nucleaire technologie te leveren, als het land bereid is zijn eigen kernprogramma te staken. Het aanbod is een laatste poging om Iran te laten voldoen aan de voorwaarden die het internationale atoomagentschap IAEA stelt aan de regering in Teheran. Iran stemde gisteren niet in met het voorstel, maar volgens een regeringsfunctionaris wordt het aanbod serieus bekeken. 'We zitten in de beginfase. De zaak moet door beide partijen in overweging worden genomen', zei Sirius Naseri, een Iraanse onderhandelaar.

Als Iran niet meewerkt met het IAEA, zullen de VN waarschijnlijk sancties opleggen. De VS dringen al langer aan op maatregelen tegen de islamitische staat, en de Europese landen zullen dat standpunt waarschijnlijk steunen als Iran het voorstel van 'de grote drie' afwijst.

De VS lieten al op voorhand weten weinig heil te zien in het initiatief van Frankrijk, Duitsland en Groot-Brittannië. Met tegenzin stemde de Amerikaanse regering in met deze laatste poging. De VS geloven dat Iran alleen maar tijd wil winnen in zijn poging atoomwapens te produceren.

Iran is bezig met het bouwen van centrifuges die gebruikt kunnen worden voor het verrijken van uranium. Volgens de regering in Teheran gebeurt dat uitsluitend voor vreedzame doeleinden. Het IAEA heeft geen bewijzen kunnen vinden dat Iran atoomwapens probeert te produceren, maar veel landen betwijfelen of het olierijke land wel een nucleair programma nodig heeft.

De drie Europese landen hebben nu voorgesteld onder meer een lichtwaterreactor te leveren aan Iran. Daarvoor hoeft geen verrijkt uranium geproduceerd te worden. Iran heeft altijd gezegd dat het zijn kernprogramma niet zal opgeven, maar er alles aan zal doen te bewijzen geen atoomwapens te maken.

NRC Handelsblad

Nog geen akkoord Europa met Iran

22 oktober 2004

Iran is nog niet ingegaan op een Europees voorstel om nucleaire ambities op te geven in ruil voor technologische steun en een handelsakkoord. Iran heeft laten weten de Europese voorstellen in overweging te nemen, maar deed de gesprekken af als voorlopig. Het waren geen onderhandelingen maar wederzijdse toelichtingen, aldus Iran.

Gisteren voerden vertegenwoordigers van Frankrijk, Engeland en Duitsland in Wenen achter gesloten deuren gesprekken met Iran om een eind te maken aan Iraanse nucleaire inspanningen die het Westen als bedreigend beschouwt. Dat betreft de voorbereidingen voor grootschalige uraniumverrijking en de aanleg van een research-reactor die met zwaar water wordt gekoeld. Het verrijkte uranium zou voor kernwapens gebruikt kunnen worden. De zwaarwaterreactor zou bij uitstek geschikt zijn voor productie van plutonium, ook voor wapens.

Het Europese initiatief moet voorkomen dat de eerstvolgende vergadering van de beheersraad van het IAEA, het Internationale Agentschap voor Atoomenergie in Wenen, zo hoog oploopt dat de raad besluit de kwestie voor te leggen aan de Veiligheidsraad. Die kan dan sancties opleggen. De Verenigde Staten dringen er al geruime tijd op aan, de drie Europese staten, alle vertegenwoordigd in de 35-koppige beheersraad, kozen voor onderhandelingen.

Het Europese aanbod stelt hulp bij de bouw van lichtwaterreactoren in het vooruitzicht en belooft steun bij de aanschaf (en latere afvoer) van splijtstof voor de reactoren die Russen nu bouwen in Iran. De stap komt precies een jaar nadat Iran vrijwel hetzelfde kreeg aangeboden. In oktober 2003 leidde dat tot de Iraanse toezegging dat de uraniumverrijking zou worden 'opgeschort' en dat het zogenoemde Additionele Protocol zou worden getekend en geratificeerd. Dat protocol geeft inspecteurs van het IAEA bijzondere bevoegdheden voor inspecties bij staten die, zoals Iran, zijn aangesloten bij het verdrag tegen verspreiding van kernwapens. Het protocol is wel getekend maar nooit geratificeerd.

Algemeen Dagblad

Iran laat zich speeltuig niet afpakken

door Carl Stellweg – 23 oktober 2004

Frankrijk, Duitsland en Groot-Brittannië hebben deze week geprobeerd Iran er toe over te halen zijn nucleaire activiteiten op te schorten. Vooralnog tevergeefs. Vier vragen over het nucleaire programma van Iran.

Iran wil het verrijken van uranium niet opgeven. Waarom zou dat zo erg zijn?

Hoogverrijkt uranium levert brandstof op die kan worden gebruikt in een kernwapen. Laagverrijkt uranium is alleen geschikt voor civiele toepassingen. Iran beweert zich tot dit laatste te willen beperken. Europa, de VS en het IAEA (de nucleaire waakhond van de VN) hebben liever dat Iran zijn verrijkingstechnologie helemaal opgeeft. Dan pas weet de wereld zeker dat Iran geen kernbommen kan maken. Europese landen hebben daartoe zelfs aangeboden Teheran brandstof van laagverrijkt uranium te verkopen. John Edwards, running mate van John Kerry, heeft hetzelfde voorgesteld. De negatieve reactie van het Iraanse bewind is voor hem het bewijs dat het iets in zijn schild voert. Dat vermoeden was al gewekt door de Iraanse belangstelling voor kerntechnologie zelf.

Wat moet een land met grote olievoorraden, een land dat volgens Washington 'meer energie aan aardgas wegbrandt dan het met kerncentrales kan produceren', wat moet zo'n land met kernenergie? Oliereserves zijn eindig. En het is geen slecht idee voor een olieland om zijn energievoorziening, zijn economie en zijn technologie te diversifiëren. Hadden meer olielanden dat gedaan, dan stonden ze er nu een stuk beter voor.

En wat de afwijzing van het aanbod om brandstof aan Teheran te verkopen betreft: hierin speelt nationale trots een belangrijke rol. De Iraniërs zien zichzelf als belangrijke spelers op het wereldtoneel. De Perzische

natie telt ruim 70 miljoen inwoners en is duizenden jaren oud. Ondenkbaar dat zo'n land zich een positie van afhankelijkheid laat opdringen.

Te meer daar het verdrag tegen de verspreiding van kernwapens geen verrijking van uranium verbiedt -zo lang deze maar onder controle staat van het IAEA. Iran heeft zich met deze voorwaarde akkoord verklaard. Het IAEA heeft Iran ook alleen verzocht dat het zijn verrijkingsactiviteiten 'opschort' -niet 'staakt'. Het bewind van de ayatollahs vindt echter dat het IAEA niet het recht heeft een dergelijke maatregel te eisen en is van mening genoeg goede wil te hebben getoond. Hiervoor valt wat te zeggen.

Dus Iran staat in zijn recht en is te goeder trouw?

Tja. Het is veilig te veronderstellen dat Iran kernwapens wil. Daar heeft het ook recht op, vindt het zelf. Vaak wordt met een beschuldigende vinger gewezen naar aartsvijand Israël. Een publiek geheim is dat Israël vele tientallen, misschien wel 200 kernbommen bezit. Nationale trots speelt ook in dit geval weer op. Een kernarsenaal betekent dat Iran zich kan meten met het Westen, zowel op militair als op technologisch gebied. Zoiets spreekt de bevolking zeer aan en een standvastige opstelling in een kwestie die de hele natie bindt zal de uiterst impopulaire machthebbers in Teheran meer lucht geven. Misschien hebben ze zelfs geen keus: als zij zouden toegeven aan druk van buitenaf, zou de bevolking hen definitief kunnen uitkotsen.

Het kan ook zijn dat Iran alle mogelijkheden open wil houden: in eerste instantie een nucleaire technologie ontwikkelen voor kernenergie, met kernwapens als optie voor de toekomst. De 42-jarige, in Teheran wonende oorlogsveteraan en autospuiter Mohammad Nazari zei het zo tegen de BCC: "Je koopt een keukenmes om er voedsel mee te bereiden. Maar als je wordt aangevallen, kun je je met dat mes ook verdedigen." Hoe nu verder? Vertragen is het parool bij de Iraniërs. Zij zullen het jongste Europese voorstel 'bestuderen'. Op 25 november, zo luidt het ultimatum van het IAEA, moet Iran alle twijfels over zijn nucleaire programma hebben weggenomen. Zo niet? Dan neemt het IAEA, dat zelf verdeeld is, 'stappen'. Bijvoorbeeld door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties in de arm te nemen. Die kan besluiten tot sancties. Daar zal wel weer een hoop tijd overheen gaan. Ondertussen, zo vreest de VS, werkt Iran in het geniep verder aan zijn kernbom. Om die reden suggereert Washington dat het wel bereid is Iran in militaire zin het een en ander aan te doen. Tot nu toe hebben de ayatollahs zich niet laten intimideren.

Metro

Iran verwerpt nucleair plan

ANP/AFP/DPA – 25 oktober 2004

De oproep van drie grote EU-landen aan Iran om alle verrijking van uranium te stoppen, is 'onaanvaardbaar'. Dit heeft de voorzitter van de commissie Buitenlandse Zaken van het Iraanse parlement in Teheran zaterdag gezegd. De uitspraken van Alaeddin Brujerdi in de krant *Ressalat* zijn de eerste officiële reactie uit Teheran op het voorstel dat het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Frankrijk donderdag deden. De EU-landen zijn bereid nucleaire technologie en een kerncentrale te leveren, als Iran afziet van zijn verrijkingsprogramma.

Iran is volgens Brujerdi echter niet bereid een Westers monopolie voor nucleaire technologie te accepteren en zal met zijn verrijkingsprogramma voor vreedzame doeleinden doorgaan.

Ondanks de duidelijke taal van Brujerdi is Teheran toch bereid het overleg met Groot-Britannië, Duitsland en Frankrijk over nucleaire zaken voort te zetten. Een regeringswoordvoerder zei zaterdag voor de staatstelevisiezender *IRIB* dat het beleid van Iran erop is gericht "onnodige spanningen" te voorkomen.

Metro

380 ton springstof in Irak spoorloos

ANP/AFP/Reuters – 26 oktober 2004

Onder de ogen van de Amerikanen zijn in Irak 380 ton explosieven verdwenen. Het IAEA maakt zich grote zorgen.

In Irak zijn bijna 380 ton krachtige explosieven verdwenen van het complex al-Qaqaa, dat de Amerikanen werden geacht te bewaken. Het Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA) vreest dat de springstof in verkeerd handen is gevallen.

Tot de invasie in maart 2003 beheerde het IAEA het voormalige militaire complex ten zuiden van Bagdad, maar de medewerkers van de VN-organisatie verlieten Irak voor de invasie begon.

De Democratische presidentskandidaat John Kerry liet de kans niet onbenut om felle kritiek te uiten op de huidige president George Bush en diens Irak-beleid. Hij zei dat de Republikeinse president het niet verdient opperbevelhebber van het Amerikaanse leger te zijn.

Metro

Powell vraagt China hulp inzake N-Korea

ANP/Reuters – 26 oktober 2004

De Amerikaanse Minister van Buitenlandse Zaken Colin Powell heeft er gisteren bij de Chinese regering op aangedrongen zich meer in te spannen om het probleem rond Noord-Korea op te lossen.

Een anonieme Amerikaanse functionaris zei dat China is gevraagd actief mee te zoeken naar een oplossing.

Powell is in China en heeft al gesproken met zijn collega Li Zhaoxing. Later spreekt hij met de Chinese leider Hu Jintao. Niet alleen het nucleaire programma van Pyongyang staat op de agenda, Powell wil het ook hebben over wapenverkoop aan Taiwan. China beschouwt dit als Chinees grondgebied, maar Taiwan wil autonoom zijn.

REGIONALE DAGBLADEN

De Gelderlander

Lucht tussen vijanden lijkt weer even geklaard

door Erwin Tuil – 11 oktober 2004

De spanning tussen China en Taiwan is het laatste half jaar weer toegenomen. Een oorlog in de komende jaren wordt door beide landen niet uitgesloten. Tegelijkertijd zoeken ze naar een uitweg.

De tiende oktober is een nationale feestdag in Taiwan. Het is de dag waarop Sun Yat Sen een einde maakte aan het keizerrijk China en zelf de eerste president werd. Het is ook de datum waarop de Taiwanese president geacht wordt wijze woorden te spreken over de moeizame verhouding met communistisch China.

Dit jaar werd er met argusogen gekeken naar de presidentiële speech van Chen Shui-ban. De afgelopen weken was de stroom geruchten over een naderende oorlog tussen beide landen niet meer te stuiten. De Taiwanese regering wil voor zeventien miljard euro wapens kopen in de Verenigde Staten. Bovendien wordt verwacht dat Taiwan in 2008 met een eigen grondwet komt en zich zo feitelijk onafhankelijk verklaard.

Chen stelde zijn volk niet teleur. Omdat China door de Verenigde Naties nooit als vertegenwoordiger van het Taiwanese volk is bestempeld, is er ruimte voor een politieke dialoog met Peking, aldus de president. China bedreigt Taiwan weliswaar met een enorm wapenarsenaal, waaronder kernwapens, maar winnen kan het een oorlog nooit. "Er zal nooit een winnaar zijn tenzij beide partijen winnen", verklaarde Chen.

Daarom moet er door beide landen een 'gedragscode' worden vastgesteld. Dat kan alleen als ze rechtstreeks met elkaar praten. In 1992 werd dat al eens voorzichtig geprobeerd, maar dat initiatief is doodgebloed. Of de ideeën van Chen de opstap tot iets moois zijn, valt te betwijfelen. De betrekkingen tussen de Volksrepubliek China en de Chinese Republiek Taiwan zijn nooit soepel geweest. Dat is al zo sinds de communisten onder leiding van Mao Zedong in 1949 de nationalistenvan Chang Kai Sjek naar Taiwan joegen.

China ziet Taiwan als een afvallige provincie die weer in het gareel moet worden gebracht, desnoods met geweld. Taiwan gedraagt zich ondertussen als onafhankelijke republiek. Formeel is dat nooit vastgelegd omdat het land daarmee een claim op de rest van China zou opgeven.

Achter de retoriek van beide landen gaat een andere verhouding schuil. Taiwan is één van de grootste buitenlandse investeerders in China. Daarnaast wordt er enorm veel gehandeld. Nooit rechtstreeks maar meestal via Hongkong, Macau of Zuid-Korea. China en Taiwan lijken het bekvechten moe te worden. Een oorlog gooit het Chinese imago van een bijna westers land waar zelfs de Olympische Spelen kunnen plaatsvinden, aan diggelen. Een oorlog zou het land bovendien vervreemden van het Westen met alle politieke en economische gevolgen van dien. Dat kan China zich niet meer permitteren. Taiwan zou een oorlog altijd verliezen. Het kan niet tegen het Chinese leger op.

Er is dus een patstelling. Op termijn dat streven delen China en Taiwan komen beide toch weer onder één vlag. Maar welke dat zal zijn, wordt bepaald door de politieke behendigheid van de communistische partij in China en de democratisch gekozen president en regering van Taiwan. Een foutje, en dus gezichtsverlies, van

de één van de twee heeft grote politieke gevolgen in eigen land. Het voorstel van Chen is daarom serieus te nemen. De Chinese regering bestudeert het. De lucht lijkt weer even geklaard.

De Gelderlander

Schade voor betrouwbaar imago George W. Bush

door Ans Bouwmans – 11 oktober 2004

De oorlog in Irak blijft het centrale thema in de tv - debatten tussen de Amerikaanse presidentskandidaten George W. Bush en John Kerry. Kerry beschuldigt Bush van fouten, Bush ontkent ze.

Of je het eens of oneens was met de beslissing van de Amerikaanse president George Bush om in Irak af te rekenen met het regime van Saddam Hussein, het valt niet te ontkennen dat de Amerikaanse regering in de planning en uitvoering van de oorlog in Irak ernstige fouten heeft gemaakt. Bush echter ontkent het onmiskenbare.

Als hij fouten erkent, zal zijn tegenstander John Kerry dat bij de Amerikaanse presidentsverkiezingen op 2 november electoraal kunnen uitbuiten.

Want die beschuldigt hem ervan de realiteit niet te onderkennen. Om dat punt te onderstrepen, delen Kerry's aanhangers vrijdagnacht roze brillen uit op het debat in St. Louis. Blijven volhouden dat er geen blunders zijn begaan en Irak op de goede weg is, speelt de Democratische kandidaat ook in de kaart. John Kerry kan blijven hameren op Bush' 'gebrek aan beoordelingsvermogen'. Hij is overhaast ten oorlog getrokken, met te weinig troepen en te weinig oog voor de problemen erna. Het betrouwbare imago van Bush loopt vooral schade op, als zijn 'eigen' mensen Kerry munitie leveren.

De regering heeft het gevaar van de massavernietigingswapens in Irak overdreven, zo werd duidelijk uit het eindrapport van de Irak Survey Groep. Er was geen onmiddellijk gevaar, want er waren geen voorraden chemische of bacteriologische wapens.

De vele suggesties over het nucleaire gevaar van de Iraakse dictator bleken op niet meer te berusten dan de wens van Saddam om een kernwapen te hebben. Er waren in Irak geen stappen van betekenis genomen om dat voor elkaar te krijgen.

Volgens Bush hield Saddam zijn kennis en materialen en was hij van plan massavernietigingswapens te maken zodra de VN-sancties waren opgeheven. 'Is dat een redelijke rechtvaardiging?', vraagt iemand in St. Louis. Bush komt niet verder dan 'de wereld is beter af zonder Saddam Hussein'. "We dachten allemaal dat er wapens waren. Mijn tegenstander dacht dat er wapens waren. Ik was niet gelukkig toen we uitvonden dat er geen wapens waren, en we hebben een inlichtingengroep die nu uitzoekt waarom."

Er is geen relatie tussen '11 september' en Irak, zo erkent vice- president Dick Cheney in zijn debat met John Edwards. Er is zelfs geen hard bewijs voor een band tussen Saddam Hussein en al-Qaeda, laat minister Rumsfeld van Defensie zich ontvallen. Een zware slag voor het Witte Huis zijn de uitlatingen van ex-bestuurder van Irak, Paul Bremer. De VS zijn met te weinig troepen Irak ingetrokken, waardoor het onmogelijk was het land goed te beveiligen en er een situatie van wetteloosheid ontstond, aldus Bremer. Hij is niet de eerste die dat zegt. Oud-stafchef van de landmacht, generaal Eric Shinseki, en de Republikeinse senator John McCain gingen hem voor. Kerry maakt daar met regelmaat een punt van.

Bush zegt dat hij is afgegaan op de adviezen van zijn militaire bevelhebbers. Kerry beweert dat de president niet goed genoeg heeft doorgedacht. "Hij sloot de grenzen niet af. Hij bewaakte niet eens de munitieopslagplaatsen. En nu worden onze kinderen gedood met kogels uit die depots."

De Democraat roert één van de grote raadselen van de Irak-oorlog aan. Als het de bedoeling van de Amerikaanse regering was om te voorkomen dat wapens van Saddam in handen kwamen van terroristen, waarom is er dan tijdens en na de invasie zo weinig actie ondernomen? Ieder weldenkend mens mag vinden dat de planning ondeugdelijk was, minister Rumsfeld noch militaire bevelhebbers zijn verantwoordelijk gehouden. Zelfs niet voor het martelschandaal in de Abu Ghraib-gevangenis.

Bush zei in augustus dat de invasie van Irak een 'catastrofaal' succes was. Er was geen rekening mee gehouden, dat 'de vijand' zou ontsnappen en opnieuw gaan vechten. Na dat moment van zelfbespiegeling hield het verantwoording afleggen snel op. Omdat de hele verkiezingscampagne van Bush is gebouwd op het idee dat de president niet mag wankelen, is het dan al te laat voor het erkennen van fouten.

Dat Bush de verantwoordelijkheid uit de weg blijft gaan, kalft zijn geloofwaardigheid af.

Het is 'Catch 22' voor Bush

door Ans Bouwmans – 11 oktober 2004

Of je het eens of oneens was met de beslissing van president George Bush om af te rekenen met Saddam Hoessein, het valt niet te ontkennen dat de Amerikaanse regering in de planning en uitvoering van de Irak-oorlog ernstige fouten heeft gemaakt. Bush echter ontkent het onmiskenbare.

George W. Bush heeft zich in een 'Catch 22' situatie gemanoeuvreerd. Als hij fouten erkent, zal zijn tegenstander John Kerry dat electoraal kunnen uitbuiten. Want die beschuldigt hem ervan de realiteit niet te onderkennen. Om dat punt te onderstrepen, delen Kerry's aanhangers roze brillen uit op het debat in St Louis.

Blijven volhouden dat er geen blunders zijn begaan en Irak op de goede weg is, speelt de Democraat ook in de kaart. John Kerry kan blijven hameren op 'het gebrek aan beoordelingsvermogen' van Bush. Hij is overhaast ten oorlog getrokken, met te weinig troepen en te weinig oog voor de problemen erna.

Het betrouwbare imago van Bush loopt vooral schade op, als zijn 'eigen' mensen ammunitie leveren aan Kerry. De regering heeft het gevaar van de massavernietigingswapens in Irak overdreven, zo werd duidelijk uit het eindrapport van de Irak Survey Groep (ISG). Er was helemaal geen onmiddellijk gevaar, want er waren geen voorraden chemische of bacteriologische wapens. De vele suggesties over het nucleaire gevaar van de Iraakse dictator bleken op niet meer te berusten dan de wens van Saddam om een kernwapen te hebben. Er waren in Irak geen stappen van betekenis genomen om dat voor elkaar te krijgen.

Volgens Bush hield Saddam Hoessein zijn kennis en materialen en was hij van plan massavernietigingswapens te maken zodra de VN-sancties waren opgeheven. Is dat een redelijke rechtvaardiging, vraagt iemand in St Louis. Bush komt niet verder dan 'de wereld is beter af zonder Saddam Hoessein'. 'We dachten allemaal dat er wapens waren. Mijn tegenstander dacht dat er wapens waren. (...) Ik was niet gelukkig toen we uitvonden dat er geen wapens waren, en we hebben een inlichtingengroep die nu uitzoekt waarom.'

Er is geen relatie tussen '11 september' en Irak, zo erkent vice-president Dick Cheney in zijn debat met John Edwards. Er is zelfs geen hard bewijs voor een band tussen Saddam Hoessein en Al Quaeda, laat Defensie-minister Rumsfeld zich ontvallen.

Een zware slag voor het Witte Huis zijn ook de uitlatingen van ex-bestuurder van Irak, Paul Bremer. De VS is met te weinig troepen Irak ingetrokken, waardoor het onmogelijk was het land goed te beveiligen en er een situatie van wetteloosheid ontstond, aldus Bremer.

Bremer is niet de eerste die dat zegt. Oud-stafchef van de landmacht, generaal Eric Shinseki, en de Republikeinse senator John McCain gingen hem voor. Kerry maakt daar met regelmaat een punt van. Bush zegt dat hij is afgegaan op de adviezen van zijn militaire bevelhebbers. Kerry beweert dat de president niet goed genoeg heeft doorgedacht. 'Hij sloot de grenzen niet af. Hij bewaakte niet eens de munitieopslagplaatsen. En nu worden onze kinderen gedood met kogels uit die depots.'

De Democraat roert één van de grote raadselen van de Irak-oorlog aan. Als het de bedoeling van de Amerikaanse regering was om te voorkomen dat wapens van Saddam in handen kwamen van terroristen, waarom is er dan tijdens en na de invasie zo weinig actie ondernomen? Ieder weldenkend mens mag vinden dat de planning ondeugdelijk was, minister Rumsfeld noch militaire bevelhebbers zijn verantwoordelijk gehouden. Zelfs niet voor het schandaal in Abu Ghraib.

Bush zei in augustus dat de invasie een 'catastrofaal' succes was. Er was geen rekening mee gehouden, dat 'de vijand' zou ontsnappen en opnieuw gaan vechten. Na dat kortstondige moment van zelfbespiegeling hield het verantwoording afleggen snel op.

Omdat de hele verkiezingscampagne van Bush is gebouwd op het idee dat de president niet mag wankelen, is het dan al te laat voor het erkennen van fouten. Dat Bush de verantwoordelijkheid voor alle missers uit de weg blijft gaan, erodeert zijn geloofwaardigheid. De vraag is of dat snel genoeg gaat om hem een nederlaag te bezorgen op 2 november.

Dagblad van het Noorden / De Limburger

VS en Europese landen studeren op akkoord met Iran

ANP - 12 oktober 2004

WASHINGTON - Medewerkers van de regering-Bush studeren met functionarissen van grote Europese landen op de mogelijkheid Iran economische gunsten te verlenen. Maar dan moet het land wel een punt zetten achter het verrijken van uranium.

Dat heeft de Amerikaanse krant The New York Times dinsdag gemeld op gezag van Amerikaanse en Europese diplomaten. Diplomaten gaven te kennen dat de regering-Bush zich niet heeft uitgesproken voor concrete economische toezeggingen aan Iran.

Washington zou Groot-Brittannië, Frankrijk en Duitsland wel duidelijk hebben gemaakt dat het geen bezwaren heeft als de drie landen een pakket maatregelen ten gunste van Iran samenstellen. Westerse landen zouden Iran onder meer kernenergie voor vreedzame doeleinden willen leveren als het regime in Teheran stopt met het verrijken van uranium. Volgens de Verenigde Staten verrijkt Iran uranium met het doel kernwapens te maken.

Koerswijziging

Als de regering-Bush zich achter een Europees plan voor een akkoord met Iran schaart, betekent dat een koerswijziging in het beleid van Washington. Tot dusver stond de regering-Bush een harde lijn ten opzichte van Teheran voor.

Volgens Europese diplomaten willen de Verenigde Staten pas vaart zetten achter het sluiten van een akkoord met Iran na de Amerikaanse presidentsverkiezingen van 2 november. De Bush-regering zou willen voorkomen dat de Democratische presidentskandidaat John Kerry de kwestie aangrijpt om Bush aan te vallen.

Eindhovens Dagblad

Actievoerders bezetten basis Kleine Brogel

door Pascale Thewissen – 12 oktober 2004

BRUSSEL - Een groep actievoerders is gisterochtend de luchtmachtbasis Kleine Brogel, vlak over de grens ten zuiden van Valkenswaard, binnengedrongen om te protesteren tegen de aanwezigheid van kernraketten op Belgisch grondgebied. Tien demonstranten bezetten korte tijd de landingsbaan. Ze zijn opgepakt en in de loop van de middag weer vrijgelaten.

Kleine Brogel was in het verleden herhaaldelijk doelwit van vredesactivisten. De laatste actie dateert van oktober 2002. De organisatie 'Bomspotting' zei toen voor het laatst naar Belgisch-Limburg te zijn afgereisd. „We moeten onszelf niet blijven herhalen“, aldus een woordvoerder destijds.

De Belgische regering heeft het nooit toegegeven, maar het is een publiek geheim dat op Kleine Brogel nucleaire raketten van het Amerikaanse leger liggen opgeslagen. In 2001 wist justitie een aanslag op de basis in de Belgisch-Limburgse gemeente Peer te verijdelen. Hoofdverdachte Nisar Trabelsi, een ex-profvoetballer, werd eerder dit jaar tot tien jaar cel veroordeeld.

De demonstratie, gisteren op de luchtmachtbasis van Kleine Brogel, duurde amper een kwartier en was bedoeld als vreedzaam protest tegen 'de illegale opslag van kernwapens in Kleine-Brogel' en de training van F-16 piloten om die kernwapens te transporteren. 'Dat komt neer op de voorbereiding van oorlogsmisdaden', motiveerden de organisatoren - waaronder het Forum voor de Vredesactie en Voor Moeder Aarde - de actie.

Actievoerders zijn van plan volgend voorjaar drie militaire bases in België te bezetten. Naast Kleine Brogel gaat het om het Navo-hoofdkantoor in Brussel en het militaire hoofdkwartier SHAPE in Bergen.

Haagsche Courant

Inspecteurs op zoek naar nucleair materiaal van Irak

13 oktober 2004

BAGDAD - Met het uitnodigen van inspecteurs van het Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA) probeert de Iraakse interim-regering de bezorgdheid over verdwenen nucleair materiaal weg te nemen.

Minister Omar van Technologie reageerde hiermee op een brief die het IAEA maandag naar de VN-Veilighedsraad had gestuurd. IAEA-topman el-Baradei stelt hierin dat uit satellietbeelden blijkt dat gebouwen waarin hoogwaardig materiaal en gereedschap lag opgeslagen, na de Amerikaanse invasie vorig jaar 'ogenschijnlijk systematisch zijn ontmanteld'.

Volgens el-Baradei is een deel van het materiaal, zoals raketmotoren, in het buitenland te koop aangeboden. Zo doken twaalf motoren van Iraakse al-Samoud 2-raketten begin dit jaar op in de haven van Rotterdam. Maar het grootste deel van het materiaal zou spoorloos zijn.

Het IAEA sluit niet uit dat de VS of later de Iraakse interim-regering de goederen hebben verplaatst, mogelijk zelfs naar het buitenland. Als dat laatste het geval is, dan had dat volgens het verdrag dat verspreiding van kernwapens moet voorkomen bij het IAEA moeten worden gemeld en dat is niet gebeurd. Minister Omar zei dat een aantal nucleaire opslagplaatsen door de chaos in Irak na de invasie kort hebben blootgestaan aan plunderingen. Maar hij verzekerde dat alle belangrijke plaatsen, zoals het nucleaire complex van al-Tuwaitha, al lang weer veilig worden beheerd door zijn ministerie. "We willen open zijn, daarom nodigen we het IAEA en andere organisaties uit voor inspecties", aldus Omar. De VS hebben tijdens hun bewindvoering in Irak, waar met de machtsoverdracht eind juni officieel een einde aan kwam, nieuwe VN-inspecties systematisch tegengehouden. Hierdoor was het voor het IAEA onmogelijk het materiaal, dat veelal was gemerkt bij eerdere inspecties, in de gaten te houden. De plaatsvervangend Amerikaanse ambassadeur bij de VN, Patterson, heeft gisteravond laten weten dat de VS de beweringen in het nieuwe IAEA-rapport willen onderzoeken.

Het geweld in Irak hield gisteren aan. In de westelijke stad Ramadi doorzochten Amerikaanse mariniers en Iraakse veiligheidsfunctionarissen zeven moskeeën. Getuigen meldden de arrestatie van zeven geestelijken, onder wie de hoge soennitische leider Abdel al-Saadi. De Amerikanen vermoeden dat de moskeeën dienen als opslagplaats voor wapens en schuilplaats voor rebellen.

Bij nieuwe Amerikaanse luchtaanvallen op Fallujah zijn gisteren vier mensen omgekomen, meldden ziekenhuizen. Bij een bomaanslag op een legerkonvooi ten oosten van Bagdad zijn vannacht zeker drie Amerikaanse militairen om het leven gekomen.

De Iraakse beweging Ansar al-Sunna heeft op internet een video verspreid waarop te zien is hoe een Iraakse sjiïet wordt onthoofd. De man zou een spion zijn geweest van het Amerikaanse leger.

De Amerikaanse fotograaf Paul Taggart (24) die zondag in Bagdad was ontvoerd, is vrijgelaten.

Dagblad van het Noorden / De Limburger / Eindhovens Dagblad (ANP)

Wapeninspecteurs halen uit naar VS

13 oktober 2004

LONDEN - De voormalige VN-wapeninspecteur Hans Blix heeft woensdag voor BBC radio scherp uitgehaald naar de Verenigde Staten. Hij vindt het „schandalig" dat de VS na de invasie in Irak in 2003 het zicht hebben verloren op materiaal dat gebruikt kan worden voor de productie van atoomwapens.

Maandag stuurde het Internationaal Atoomenergie Agentschap een brandbrief naar de Veiligheidsraad waarin het waarschuwde dat na de oorlog nucleaire technologie spoorloos uit Irak is verdwenen. Dat zou blijken uit satellietopnamen.

Volgens Blix is het onbegrijpelijk dat een bezettingsmacht van 200.000 man niet in staat is gebleken de materialen en gereedschappen te bewaken die al eerder door VN-inspecteurs waren geregistreerd. Dat geldt temeer omdat de Amerikanen als hoofddoel hadden de verspreiding van massavernietigingswapens tegen te gaan.

Kanttekening

Blix kreeg bijval van zijn Amerikaanse collega David Kay. Die plaatste wel de kanttekening dat de meeste spullen die zoek zijn geraakt, ook elders vrij eenvoudig te verkrijgen zijn. Niettemin noemde hij het „onvergeeflijk" dat de Amerikanen nucleair materiaal zijn „kwijtgeraakt".

Het Internationaal Atoom Energie Agentschap (IAEA), de 'atoomwaakhond' van de Verenigde Naties, meldde woensdag dat de VN-wapeninspecteurs klaar zijn om terug te keren naar Irak om onderzoek te doen naar de verdwijning nucleaire technologie.

„Afhankelijk van toestemming van de Veiligheidsraad en van de veiligheidssituatie zijn wij klaar om in Irak inspecties uit te voeren", zei de IAEA-woordvoerder.

ANP

'Israël op ramkoers met Europa'

13 oktober 2004

JERUZALEM (ANP) - Israël en Europa liggen op ramkoers. Dat staat in een geheim rapport van het Israëlische ministerie van Buitenlandse Zaken. Volgens het document dreigt Israël de komende jaren af te glijden naar de status van een pariastaat.

De Israëlische legerradio heeft de hand weten te leggen op de notitie en berichtte er woensdag over. Het schrijven stelt dat Israël zijn internationale legitimiteit dreigt te verliezen en kan eindigen in eenzelfde positie als Zuid-Afrika onder de laatste jaren van het apartheidsbewind. Het ministerie van Buitenlandse Zaken wilde niet reageren.

Minister van Justitie Lapid waarschuwde in januari al voor een internationale boycot van Israël door de bouw van de barrière tussen zijn land en de Westoever.

Druk

Het rapport stelt dat het beleid om Europa te negeren ernstige politieke en economische gevolgen kan hebben. Deze ramkoers kan ernstige economische en diplomatieke schade aan Israël toebrengen omdat Europa's positie in de wereld juist steeds sterker wordt. De kans bestaat dat Europa zijn economische gewicht in de schaal gaat leggen om druk op Israël uit te oefenen, aldus het rapport.

Verder bestaat er een kans volgens het document dat de banden van Rusland en Azië met de Arabische wereld hechter worden. Dat zou ten koste kunnen gaan van Israël. Ook bestaat er bezorgdheid dat Moskou mogelijk druk op Jeruzalem gaat uitoefenen over zijn nucleair program. Israël weigert te zeggen of het kernwapens bezit. Algemeen wordt er vanuit gegaan dat de joodse staat minstens tweehonderd kernwapens heeft.

Brabants Dagblad

Blix haalt flink uit naar VS

ANP/Reuters/AFP – 14 oktober 2004

De voormalige VN-wapeninspecteur Hans Blix heeft fel uitgehaald naar de Verenigde Staten. Voor de Britse radiozender BCC noemde hij het gisteren 'schandalig' dat de Amerikanen na de invasie in Irak in 2003 materiaal uit het oog hebben verloren dat kan worden gebruikt voor de productie van kernwapens.

Uit satellietopnamen is gebleken dat nucleaire technologie na de oorlog spoorloos is verdwenen uit Irak. Volgens Blix is het onbegrijpelijk dat een bezettingsmacht van 200.000 man er niet in is geslaagd de materialen te bewaken die de VN-inspecteurs al hadden geregistreerd. Temeer omdat de Amerikanen als hoofddoel hadden de verspreiding van massavernietigingswapens tegen te gaan.

Blix kreeg bijval van zijn Amerikaanse collega David Kay. Die plaatste wel de kanttekening dat de meeste spullen die zoek zijn geraakt, ook elders vrij eenvoudig te verkrijgen zijn. Niettemin noemde hij het 'onvergeeflijk' dat de Amerikanen nucleair materiaal zijn 'kwijtgeraakt'.

Het tegengaan van verspreiding van massavernietigingswapens was ook de voornaamste reden voor Groot-Brittannië om met de VS mee te doen aan de aanval. De Britse premier Tony Blair lag daarover gisteren opnieuw onder vuur in het Lagerhuis. Aanleiding was de mededeling van de regering dinsdag dat de inlichtingendienst MI6 de bewering dat Saddam Hussein binnen 45 minuten massavernietigingswapens kon inzetten, formeel had ingetrokken.

Michael Howard, de leider van de Conservatieven, verlangde excuses van Blair, omdat die een verkeerde voorstelling zou hebben gegeven van de inlichtingen over Irak. Blair zei zich al te hebben verontschuldigd voor het gebruik van informatie die achteraf onjuist bleek te zijn.

Sinds de val van Saddam leveren zijn aanhangers nog steeds fel verzet tegen de Amerikanen. In de soennitische stad Fallujah, een van de grootste verzetshaarden, hebben buitenlandse strijders zich bij hen gevoegd. Hun leider is de Jordaniër Abu Musab al-Zarqawi. De Iraakse interim-premier Iyad Allawi heeft bedreigd met een groot militair offensief als de stad de buitenlandse strijders niet uitlevert.

Aanval

Inwoners van Fallujah keren zich steeds meer tegen de buitenlandse strijders in hun stad. De afgelopen weken hebben lokale opstandelingen al vijf niet-Iraakse Arabieren gedood. De inwoners vrezen een vernietigende aanval van de Amerikaanse luchtmacht, die al geregeld 'precisiebombardementen' op de stad uitvoert. Ook het extreme geweld van de terroristen, zoals onthoofdingen en zelfmoordaanslagen, gaat veel

bewoners te ver. De groep van al-Zarqawi, Tawhid en Jihad, heeft gisteren opnieuw onthoofdingen gefilmd en op internet gezet. De slachtoffers waren twee officieren van de Iraakse inlichtingendienst.

Haagsche Courant

'Israël en Europa op ramkoers'

14 oktober 2004

JERUZALEM - Israël en Europa liggen op ramkoers. Die conclusie wordt getrokken in een geheim rapport van het Israëlische ministerie van Buitenlandse Zaken. De Israëlische legerradio heeft het document in bezit en berichtte er gisteren over.

Volgens de notitie dreigt Israël de komende jaren af te glijden naar de status van een pariastaat. In het stuk wordt gesteld dat Israël zijn internationale legitimiteit dreigt te verliezen en kan eindigen in eenzelfde positie als Zuid-Afrika onder de laatste jaren van het apartheidsbewind. Het ministerie van Buitenlandse Zaken wilde niet reageren. Minister Lapid (Justitie) waarschuwde in januari al voor een internationale boycot van Israël door de bouw van de barrière tussen zijn land en de Westoever.

Het rapport stelt dat het beleid om Europa te negeren ernstige politieke en economische gevolgen kan hebben. Deze ramkoers kan ernstige economische en diplomatieke schade aan Israël toebrengen omdat Europa's positie in de wereld steeds sterker wordt. De kans bestaat dat Europa zijn economische gewicht in de schaal gaat leggen om druk op Israël uit te oefenen, aldus het rapport.

Verder bestaat er een kans volgens het document dat de banden van Rusland en Azië met de Arabische wereld hechter worden. Dat kan ten koste gaan van Israël. Ook bestaat er bezorgdheid dat Moskou mogelijk druk op Jeruzalem gaat uitoefenen over zijn nucleair program. Israël weigert te zeggen of het kernwapens bezit. Algemeen wordt er vanuit gegaan dat de joodse staat zeker tweehonderd kernwapens heeft.

Het Israëlische leger heeft gisteren in Hebron een Hamas-leider gearresteerd die verantwoordelijk wordt gehouden voor een aantal aanslagen. Imad Qawasmeh (32) zou onder meer het brein zijn geweest achter de zelfmoordaanslagen in augustus in Beersjeba, waarbij zeker zestien mensen omkwamen.

Eindhovens Dagblad

Rusland: bouw kerncentrale in Iran voltooid

14 oktober 2004

MOSKOU - Het Russische bureau voor atoomenergie heeft donderdag bekendgemaakt dat het de bouw van de kerncentrale Bushehr in het zuiden van Iran heeft voltooid. „Wij zijn klaar. Alles wat we nu moeten doen is dat wij (met de Iraniërs) de overeenkomst uitwerken over het terugsturen van verbruikt nucleair materiaal naar Rusland”, aldus een woordvoerder van het bureau.

De Verenigde Staten vrezen dat de elektriciteitsproductie in de centrale een dekmantel is voor de ontwikkeling van een kernwapen. Daarom heeft Moskou beloofd de installatie niet op te starten, totdat Teheran zou toezeggen al het verbruikte materiaal naar Rusland over te brengen. De ondertekening van de overeenkomst is de afgelopen jaren herhaaldeijk uitgesteld. Daardoor ontstond de idee dat Moskou pas zijn handtekening zou zetten, nadat het Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA) zou hebben verklaard dat Iran uitsluitend vreedzame bedoelingen met zijn nucleair programma heeft.

Alaeddin Boroujerdi, hoofd van de commissie buitenlandse zaken en nationale veiligheid van het Iraanse parlement, was donderdag in Moskou voor besprekingen met de Russische autoriteiten. Volgende maand reist het hoofd van het bureau voor atoomenergie naar Moskou, maar dat hoeft volgens ingewijden niet te betekenen dat de overeenkomst dan wordt getekend. De centrale in Iran wordt vermoedelijk volgend jaar opgestart. Een jaar later zou zij op vol vermogen moeten draaien.

Provinciale Zeeuwsche Courant

Blix gispt VS wegens verdwijnen nucleair materiaal in Irak

van onze redactie buitenland – 14 oktober 2004

LONDEN - De voormalige VN-wapeninspecteur Hans Blix heeft fel uitgehaald naar de Verenigde Staten. Voor de Britse radio noemde hij het gisteren schandelijk dat de Amerikanen na de invasie in Irak in 2003 materiaal uit het oog hebben verloren dat kan worden gebruikt voor de productie van kernwapens.

Uit satellietopnamen blijkt dat nucleaire technologie na de oorlog spoorloos is verdwenen uit Irak. Volgens Blix is het onbegrijpelijk dat een bezettingsmacht van 200.000 man er niet in slaagde de materialen te bewaken die de VN-inspecteurs hadden geregistreerd. Temeer omdat de Amerikanen als hoofddoel hadden de verspreiding van massavernietigingswapens tegen te gaan.

Dat was ook de voornaamste reden voor Groot-Brittannië om met de VS mee te doen aan de aanval. De Britse premier Tony Blair lag daarover gisteren opnieuw onder vuur in het Lagerhuis. Aanleiding was de mededeling van de regering dinsdag dat de inlichtingendienst MI6 de bewering dat Saddam Hoessein binnen 45 minuten massavernietigingswapens kon inzetten, formeel had ingetrokken.

Michael Howard, de leider van de Conservatieven, verlangde excuses van Blair, omdat die een verkeerde voorstelling zou hebben gegeven van de inlichtingen over Irak. Blair zei zich al te hebben verontschuldigd voor het gebruik van informatie die achteraf onjuist bleek te zijn. Hij benadrukte dat van misleiding geen sprake was.

De Britse premier beet zijn andere criticaster Charles Kennedy, de leider van de Liberaal-Democraten, toe dat als het aan hem had gelegen, Saddam en zijn zonen nog steeds aan de macht waren geweest. Hij wees op het nieuws van gisteren dat Amerikaanse onderzoekers in Noord-Irak massagraven hebben ontdekt met daarin lijken van vrouwen en kinderen. Blair noemde het een bewijs van het verschrikkelijke regime van Saddam.

Haagsche Courant

Blix: Oorlog in Irak stimuleerde terrorisme

14 oktober 2004

STOCKHOLM - De oorlog in Irak heeft zijn doel gemist: de wereld is er niet veiliger op geworden. Sterker, de strijd in Irak heeft terrorisme juist aangezwengeld. Voormalig VN-wapeninspecteur Blix heeft dit gezegd tegen het persbureau Reuters. Ook heeft de oorlog geen einde gemaakt aan ambities van Iran en Noord-Korea om nucleaire wapens te ontwikkelen. "De enige winst is dat een bedrieglijke en moordzuchtige dictator is verwijderd. Verder was de oorlog een tragische mislukking."

De wereld is er volgens de Zweed niet veiliger op geworden, zoals de Amerikaanse president Bush beloofde. "En het is ook niet veiliger geworden in Irak. Ook heeft de oorlog de problemen in het Midden-Oosten niet opgelost". Hij meent dat Washington en Londen door al hun aandacht en energie te richten op Irak andere zaken hebben verwaarloosd.

Blix (75) leidde tot 2003 de wapeninspecties in Irak en is nu voorzitter van een door Zweden gesponsorde commissie tegen massavernietigingswapens. Hij is sceptisch over de verklaring van de Iraakse regering, dat VN-wapeninspecteurs weer welkom zijn in Irak. "De regering zou ook veiligheids garanties moeten geven. Ook is het niet erg zinvol naar locaties te gaan, waarvan door satellietbeelden al bekend is dat daar niets is te vinden."

Brabants Dagblad

Actie voor afzetting Britse premier Blair

door Esther Gotink – 15 oktober 2004

Brits academicus en schrijver Dan Plesch is een actie begonnen om premier Tony Blair af te zetten. Samen met wapendeskundige Glen Rangwala schreef hij een nota, die het raamwerk vormt voor een 'impeachment' van de minister-president. Steeds meer parlementsleden steunen het initiatief en willen dat Blair zich verantwoordt voor zijn misleidende verklaringen over Irak.

„Deze onderzoeksmethode is afkomstig uit Engeland maar hier al anderhalve eeuw niet meer toegepast“, vertelt Plesch. „Onze grondwet omschrijft impeachment als een handvat voor het parlement om zijn autoriteit te laten gelden en de regering op het matje te roepen.“ Plesch en Rangwala komen met bewijzen dat Blair het Britse volk en parlement opzettelijk heeft misleid in een poging de aanval op Irak te rechtvaardigen. Zo blijkt hij 28 verklaringen over Iraakse wapens te hebben afgelegd, die niet door

betrouwbare informatie werden gestaafd. Twaalf keer heeft hij beschikbare informatie achtergehouden, omdat die zijn zaak ontkrachtte. Informatie die achteraf onjuist bleek, is nooit herroepen, aldus Plesch en Rangwala.

Het bekendste voorbeeld is de bewering in het Irak-dossier van september 2002, dat Saddam over massavernietigingswapens beschikte die binnen 45 minuten af te vuren waren. Dat het ging om normale wapens werd pas bekend toen de chef van de Britse inlichtingendienst dat toegaf in een hoorzitting. „Al anderhalf jaar heeft Blair geen enkele poging gedaan deze onjuistheid te corrigeren“, aldus Plesch. Minister van buitenlandse zaken Straw deed dat pas deze week, 749 dagen na de claim.

Volhouden

Blair erkent inmiddels wel dat er fouten zijn gemaakt, maar blijft volhouden dat de oorlog terecht was en de wereld beter af is zonder Saddam. „Hij rechtvaardigt de bezetting van Irak op basis van een gewijzigd regime, terwijl hij in 2002 en 2003 onderstreepte dat dat pertinent niet de reden was. Als Blair hiermee wegkomt, scheppen we een nieuw precedent: namelijk dat het is toegestaan het land te misleiden. Impeachment is het laatste redmiddel om onze democratie te versterken. De premier heeft de reputatie van onze regering te grabbel gegooid, de inlichtingendiensten beschadigd en het parlement bespot“, aldus Plesch. Plesch hoopt in januari de steun van 50 kamerleden te hebben verworven, waarmee een parlementair debat niet te blokkeren valt.

Haagsche Courant

Aktie voor afzetting van Tony Blair

door Esther Gotink – 15 oktober 2004

LONDEN - De Britse academicus en schrijver Dan Plesch is een actie begonnen om premier Tony Blair af te zetten.

Samen met wapendeskundige Glen Rangwala schreef hij een nota, die het raamwerk vormt voor een 'impeachment' van de minister-president. Steeds meer parlementsleden steunen het initiatief en willen dat Blair zich verantwoordt voor zijn daden. "Deze onderzoeksmethode is afkomstig uit Engeland, maar hier al anderhalve eeuw niet meer toegepast", vertelt Plesch. "Onze grondwet omschrijft impeachment als een handvat voor het parlement om zijn autoriteit te laten gelden en de regering op het matje te roepen." Plesch en Rangwala komen met bewijzen dat Blair het Britse volk en parlement opzettelijk heeft misleid in een poging de aanval op Irak te rechtvaardigen. Zo blijkt hij 28 verklaringen over Iraakse wapens te hebben afgelegd, die niet door betrouwbare informatie werden gestaafd. Twaalf keer heeft hij beschikbare informatie achtergehouden, omdat die zijn zaak ontkrachtte. Informatie die achteraf onjuist bleek, is nooit herroepen, aldus Plesch en Rangwala.

Het bekendste voorbeeld is de bewering dat Saddam Hussein over massavernietigingswapens beschikte die binnen 45 minuten af te vuren waren. Dat het ging om normale wapens werd pas bekend toen de chef van de Britse inlichtingendienst, John Scarlett, dat toegaf in een hoorzitting.

Blair erkent inmiddels wel dat er fouten zijn gemaakt, maar blijft volhouden dat de oorlog terecht was en de wereld beter af is zonder Saddam. "Hij rechtvaardigt de bezetting van Irak op basis van een gewijzigd regime, terwijl hij in 2002 en 2003 onderstreepte dat dat pertinent niet de reden was. Als Blair hiermee wegkomt, scheppen we een nieuw precedent: namelijk dat het is toegestaan het land te misleiden. Impeachment is het laatste redmiddel om onze democratie te versterken. De premier heeft de reputatie van onze regering te grabbel gegooid, de inlichtingendiensten beschadigd en het parlement bespot", aldus Plesch.

Parlementariër Adam Price is met Plesch' rapport aan de haal gegaan en probeert nu parlementaire steun te krijgen voor een impeachmentprocedure. Plesch: "Eén man is voldoende om de motie terzake in te dienen, maar er moet natuurlijk genoeg draagvlak zijn op het moment dat daarover wordt gestemd. Er staan 21 Kamerleden achter ons plan. Dat is ongekend voor een campagne dat nog maar net is gestart. Ons rapport is al tienduizend keer gedownload." Onafhankelijke juristen hebben al laten weten dat er geen juridische hindernissen bestaan voor impeachment. Plesch hoopt in januari de steun van 50 Kamerleden te hebben verworven, waarmee een parlementair debat niet meer te blokkeren valt.

Gelderlander

Actie voor afzetting van Tony Blair

door Esther Gotink – 15 oktober 2004

LONDEN - Brits academicus en schrijver Dan Plesch is een actie begonnen om premier Tony Blair af te zetten. Samen met wapendeskundige Glen Rangwala schreef hij een nota, die het raamwerk vormt voor een impeachment van de minister - president. Steeds meer parlementsleden steunen het initiatief en willen dat Blair zich verantwoordt voor zijn daden.

"Deze onderzoeksmethode is afkomstig uit Engeland maar hier al anderhalve eeuw niet meer toegepast", vertelt Plesch. "Onze grondwet omschrijft 'impeachment' als een handvat voor het parlement om zijn autoriteit te laten gelden en de regering op het matje te roepen." Plesch en Rangwala komen met bewijzen dat Blair het Britse volk en parlement opzettelijk heeft misleid in een poging de aanval op Irak te rechtvaardigen. Zo blijkt hij 28 verklaringen over Iraakse wapens te hebben afgelegd, die niet door betrouwbare informatie werden gestaafd. Twaalf keer heeft hij beschikbare gegevens achtergehouden, omdat die zijn zaak ontkrachtte. Informatie die achteraf onjuist bleek, is nooit herroepen, aldus Plesch en Rangwala.

Het bekendste voorbeeld is de bewering in het Irak-dossier van september 2002, dat Saddam Hussein over massavernietigingswapens beschikte die binnen 45 minuten af te vuren waren. Dat het ging om normale wapens werd pas bekend toen de chef van de Britse inlichtingendienst John Scarlett, dat toegaf in een hoorzitting. Blair zei hier niets van te hebben geweten tot na de oorlog, die formeel in mei 2003 afliep.

"Al anderhalf jaar heeft hij dus geen enkele poging gedaan deze onjuistheid te corrigeren", aldus Plesch. Minister van Buitenlandse Zaken Straw deed dat pas deze week in het parlement, 749 dagen nadat de claim het licht zag.

Blair erkent inmiddels wel dat er fouten zijn gemaakt, maar blijft volhouden dat de oorlog terecht was en de wereld beter af is zonder Saddam. "Hij rechtvaardigt de bezetting van Irak op basis van een gewijzigd regime, terwijl hij in 2002 en 2003 onderstreepte dat dat pertinent niet de reden was. Als Blair hiermee wegkomt, scheppen we een nieuw precedent: namelijk dat het is toegestaan het land te misleiden. 'Impeachment' is het laatste redmiddel om onze democratie te versterken. De premier heeft de reputatie van onze regering te grabbel gegooid, de inlichtingendiensten beschadigd en het parlement bespot", aldus Plesch.

Parlementariër Adam Price is met Plesch' rapport aan de haal gegaan en probeert nu parlementaire steun te krijgen voor een impeachmentprocedure. Plesch: "Er staan 21 Lagerhuisleden achter ons plan, dat is ongekend voor een campagne dat nog maar net is gestart. Vorige maand lanceerden we een website die gelijk crashte omdat teveel mensen probeerden in te loggen. Dat is bemoedigend."

Plesch hoopt in januari de steun van vijftig Lagerhuisleden te hebben verworven, waarmee een parlementair debat niet meer te blokkeren valt.

Eindhovens Dagblad

'Iran wil garanties van het Westen'

16 oktober 2004

WENEN – Iran wil mogelijk zijn uraniumverrijkingcapaciteiten opgeven, maar stelt daarvoor wel een reeks van voorwaarden. Volgens diplomaten en analisten is de belangrijkste een garantie dat niet wordt geprobeerd de islamitische regering omver te werpen.

De Noord-Koreaanse regering in Pyongyang heeft soortgelijke veiligheidsbeloftes van Washington gevraagd in ruil voor opgave van haar nucleair programma. Iran maakt volgens de Amerikaanse regering samen met Noord-Korea deel uit van de 'as van het kwaad'.

De nucleaire ambities van het regime in Teheran kwamen gisteren ter sprake in Washington tijdens een ontmoeting van hoge functionarissen van de G-8, de belangrijkste industriestaten van de wereld.

Frankrijk, Groot-Brittannië en Duitsland proberen de Iraanse regering te overtuigen haar uraniumverrijkingsprogramma op te geven. Het program kan gebruikt worden om hoogverrijkt uranium te maken dat geschikt is voor kernwapens.

Teheran schortte vorig jaar oktober zijn uraniumverrijkingsprogramma op. Het Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA), de atoomwaakhond van de VN, verklaarde later dat Iran nog geen uranium verrijkt heeft.

ANP

Iran weigert afstand te doen van atoomprogramma

16 oktober 2004

TEHERAN (ANP) - Iran zal elk voorstel van Groot-Brittannië, Frankrijk en Duitsland om te stoppen met zijn verrijgingsprogramma van uranium weigeren. De islamitische staat eist dat zijn recht op nucleaire technologie voor vredige doeleinden wordt erkend, zei een Iraanse functionaris zaterdag.

Wel wil de islamitische staat een verdere opschorting van het programma en andere „vertrouwenwekkende“ maatregelen overwegen.

De drie Europese landen willen de regering in Teheran volgende week een pakket stimulansen voorleggen om te stoppen met zijn verrijgingsprogramma. Het program kan gebruikt worden om hoogverrijkt uranium te maken dat geschikt is voor kernwapens.

Beschuldigingen

Anders dan de Amerikanen beschuldigt Europa Iran niet publiekelijk van het nastreven van een atoomwapen. Maar zij zijn ook niet overtuigd dat de Iraanse intenties helemaal vreedzaam zijn zoals Teheran zegt. Europa wil daarom een einde aan de verrijgingsactiviteiten.

Teheran schortte vorig jaar oktober zijn uraniumverrijgingsprogramma op. Het Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA), de atoomwaakhond van de VN, verklaarde later dat Iran nog geen uranium verrijkt heeft. Maar Iran stopte intussen niet met allerlei verwante activiteiten zoals de productie van verrijgingscentrifuges. Het IAEA heeft Iran tot 25 november gegeven om definitief te stoppen met zijn uraniumverrijgingsprogramma.

Brabants Dagblad

In Wenen ontdekt altijd wel iemand de geheime kerntest

van een verslaggever – 18 oktober 2004

Wenen - Of hij nu klein is of groot, zich ergens hoog in de lucht bevindt onder de grond, wanneer je een kernbom test is er altijd iemand in Wenen die er achter weet te komen.

Oostenrijk is één van Europa's grootste tegenstanders van kernwapens. Het is daarom niet verwonderlijk dat twee organisaties die als taak hebben de wereld vrij van atoomwapens te houden in Wenen gestationeerd zijn: het IAEA (Internationaal Atoom Energie Agentschap) van de VN en de minder bekende CTBTO, een organisatie die ijvert voor een totaal verbod op tests met kernwapens. „We kunnen elke uitgevoerde nucleaire test met 98 procent zekerheid vaststellen“, zegt CTBTO woordvoester Daniela Rozgonova. Het kernwapenverdrag werd in 1996 ontworpen. Sindsdien zet de CTBTO zich hard in om overal op aarde controlestations in te richten.

De CTBTO kon bijvoorbeeld veel te weten komen over de mysterieuze explosie onlangs in Noord-Korea. Een explosie die, zo werd gevreesd, kon wijzen op de eerste door de Stalinistische staat uitgevoerde nucleaire test. Maar alle informatie die de CTBTO heeft over Noord-Korea is geheim, en wordt slechts doorgegeven aan de 173 lidstaten die zelf beoordelen wat ze ermee doen. „De lidstaten bepalen wat de betekenis is van de door ons verstrekte informatie. Wij doen alleen de technische analyse“, zegt Rozgonova.

Controleren

Volgens verscheidene westerse diplomaten in Wenen is de Amerikaanse regering fel gekant tegen het CTBTO-verdrag en ziet zij het graag onmiddellijk in de prullenbak verdwijnen. „De regering-Bush zal nooit iets ondertekenen wat haar zou kunnen beperken tijdens een militair conflict“, zegt een van de diplomaten. Bij de ondertekening van het NPT (nucleair Non-Proliferatie Traktaat) in 1970, zegden de VS toe zich langzaam van hun nucleaire arsenaal te zullen ontdoen. Maar in plaats van te ontwapenen, is Amerika geïnteresseerd geraakt in de ontwikkeling van kleinschalige atoombommen.

Ondertussen houdt de CTBTO zich bezig met het opzetten van een netwerk van 321 controlestations en 16 laboratoria. De helft van de stations functioneert reeds en maakt gebruik van effectieve opsporingsapparatuur. In 2002 brachten experts van de CTBTO zo'n 11.000 kilo chemische explosieven tot ontploffing op de voormalige Sovjet-testlocatie Semipalatinsk in Kazachstan.

Een andere belangrijke taak van het CTBTO is inspectie. Als een lidstaat vermoedens heeft dat in een ander land nucleaire tests worden uitgevoerd, kan het de CTBTO verzoeken het te onderzoeken. Met draagbare

apparatuur, zo klein als een rugzak, kunnen inspecteurs de naschokken opmeten die bewijzen dat ergens een nucleaire test heeft plaatsgevonden.

De feiten:

- Het CTBTO-verdrag werd in 1996 tijdens de Algemene Vergadering van de VN opgesteld en verbiedt elke civiele of militaire nucleaire explosie.
- Tot op heden hebben 119 van de 173 deelnemende landen het verdrag geratificeerd.
- Het treedt in werking wanneer de 44 landen die deelnamen aan de conferentie waarop de tekst werd ontworpen, het verdrag ratificeren. Tot nu toe hebben 33 landen dit gedaan.
- Elf landen, waaronder de VS, Iran, Israël en China, zijn tot dusver in gebreke gebleven. India, Pakistan en Noord-Korea zijn enkele van de landen die niet aan het verdrag deelnemen.

ANP

Iran wil uraniumverrijking langer opschorten

18 oktober 2004

TEHERAN (ANP) - Iran is bereid zijn uraniumverrijkingsprogramma langer buiten werking stellen. De islamitische republiek wil hierover onderhandelen met Europa, maar de regering in Teheran maakte ook duidelijk dat het haar recht om uranium te verrijken nooit wil opgeven.

„Als zij (Europa) willen onderhandelen over werkwijzen zoals hoe lang Iran zijn uraniumverrijkingsprogramma zal opschorten, dan kan hierover gesproken worden", zei Hassan Rohani van de Iraanse nationale veiligheidsraad maandag voor de staatstelevisie. Maar over het opgeven van dit recht wil Iran niet eens praten, aldus Rohani in het vraaggesprek.

Groot-Brittannië, Duitsland en Frankrijk presenteren Iran vermoedelijk deze week een voorstel met het doel dat Teheran stopt met het verrijken van uranium. De atoomwaakhond van de VN (IAEA) heeft Iran tot 25 november de tijd gegeven om te stoppen met de uraniumverrijking. De VS beschuldigen Iran ervan kernwapens te willen ontwikkelen. Teheran ontkent dit.

Haagsche Courant

Noord-Korea luistert alleen naar China als het uitkomt

door onze correspondent Erwin Tuil – 19 oktober 2004

De communistische kluizenaarsstaat Noord-Korea is een gevaar voor de stabiliteit in Azië. Leider Kim Jong Il staat bekend als onberekenbaar, een slechte eigenschap voor iemand die kernwapens heeft. In de pogingen Noord-Korea zijn wapentuig op te laten geven, speelt China een cruciale rol.

Noord-Korea is een unieke staat. Niet omdat het land straatarm is, niet omdat het afhankelijk is van grootschalige voedselhulp, maar omdat het een communistische dynastie heeft waarin de eerste leider Kim Il Sung werd opgevolgd door zoon Kim Jong Il. Die stoomt nu op zijn beurt een van zijn nakomelingen klaar voor de troon.

Wat deze staat een gevaar voor de vrede maakt, zo stellen vele analisten, is dat het denken over de buitenwereld sinds jaar en dag wordt beheerst door de aan paranoia grenzende overtuiging dat iedereen klaarstaat om de heilstaat om zeep te helpen. Daarom heeft Noord-Korea kernwapens om zich te kunnen verdedigen tegen landen als de VS en Japan.

Juist vanwege de kernwapens en de onberekenbaarheid van de leiders geldt Noord-Korea als schrik van de buurt en de wijde omgeving. De lange tenen van de regering in hoofdstad Pyongyang zijn legendarisch. Bij het minste geringste gaat het regime in de contramane. Het land wordt gezien als een groter gevaar voor de wereldvrede dan Irak, omdat Zuid-Korea en Japan – bondgenoten van de VS – binnen het bereik van de raketten liggen.

Sinds zomer 2003 proberen China, de VS, Rusland, Zuid-Korea en Japan Pyongyang ervan te overtuigen dat het beter is de kernwapens te ontmantelen. Noord-Korea krijgt dan brandstof, voedsel en andere zaken waar het dringend behoefte aan heeft. China speelt hierin een cruciale rol, omdat het als enige tenminste iets invloed heeft in Pyongyang. Noord-Korea valt of staat tot op zekere hoogte bij de gratie van China. Dat was al zo sinds de communistische Kim Il Sung in 1949 begon met zijn veldtocht om aan de macht te komen.

Voor Peking was Noord-Korea een handige buffer tussen China en de Amerikaanse invloedssfeer. Zolang de VS troepen hebben gelegerd in Zuid-Korea zal die buffer in Chinese ogen nodig blijven. Noord-Korea maakt gebruik van de situatie, want door het slim te spelen krijgt het ook zonder harde afspraken voedsel en brandstof.

Maar zelfs China kan het heen en weer krijgen als het Kim uitkomt. Zo verscheen afgelopen zomer in Japan en Zuid-Korea een artikel dat de kolommen van het Chinese tijdschrift Strategy & Management nog niet had gehaald. Daarin werd Noord-Korea roekeloos en een bedreiging voor de vrede en voor China genoemd. Peking legde S&M een publicatieverbod op maar Kim weigerde vorige maand naar China te komen voor de derde ronde van besprekingen. Hij was beledigd. Om de gesprekken vlot te trekken is de nummer twee van Noord-Korea in Peking aangekomen. Als alles meezit dan zit Pyongyang bij de vierde gespreksronde weer aan tafel.

ANP

Europese hulp voor Iraans atoomprogramma

19 oktober 2004

WENEN (ANP) - Groot-Brittannië, Duitsland en Frankrijk zijn bereid nucleaire technologische hulp te bieden aan Iran als dat land kan aantonen dat het lopende atoomprogramma alleen vreedzame doelen nastreeft. Dat blijkt uit een nog geheim voorstel dat donderdag aan Teheran zal worden gepresenteerd.

Het document lekte uit via het Franse persbureau AFP. In de tekst wordt melding gemaakt van Europese hulp bij de bouw van zogeheten lichtwaterreactoren, die geen materiaal voor de bouw van kernwapens produceren.

Het is al langer bekend dat de 'Grote Drie' van de Europese Unie pogen het conflict met Iran op te lossen. Anders dan de Amerikanen beschuldigt Europa Iran niet publiekelijk van het nastreven van een atoomwapen. Zij zijn echter ook niet overtuigd dat de Iraanse intenties helemaal vreedzaam zijn zoals Teheran zegt. Europa wil daarom een einde aan de verrijking van uranium door Iran, omdat deze activiteit onderdeel kan zijn van de ontwikkeling van kernwapens.

IAEA

Een hoge Iraanse functionaris zei eerder deze week nog dat Teheran zijn verrijgingsprogramma niet wil afzweren. Teheran schortte vorig jaar oktober zijn programma al wel op. Het Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA) verklaarde later dat Iran nog geen uranium verrijkt heeft. Maar Iran stopte intussen niet met allerlei verwante activiteiten zoals de productie van verrijgingscentrifuges.

Het IAEA heeft Iran tot 25 november gegeven om definitief te stoppen met zijn verrijgingsprogramma en volledige openheid van zijn nucleaire zaken te geven. Als hieraan niet wordt voldaan, willen de Amerikanen dat het IAEA de kwestie doorverwijst naar de Veiligheidsraad van de VN die landen sancties kan opleggen.

Haagsche Courant

Iran: Blijven praten over kernprogramma

22 oktober 2004

WENEN | Iran wil blijven praten over het stopzetten van zijn nucleaire programma. Groot-Brittannië, Duitsland en Frankrijk deden gisteren in Wenen een 'laatste poging' om Iran te bewegen geen uranium te verrijken. De delegatie uit Iran stond niet afwijzend tegenover het voorstel, maar er is nog geen overeenkomst gesloten.

In ruil voor het staken van het Iraanse programma zijn de drie Europese landen bereid nucleaire technologie te leveren, waaronder een lichtwaterreactor. Wel werd benadrukt dat dit het allerlaatste aanbod is. Als Iran het plan afwijst, zullen de drie landen de eis van de VS steunen om via de VN-Veiligheidsraad economische sancties tegen het land te nemen. Het Internationaal Atoomagentschap IAEA heeft Iran tot 25 november de tijd gegeven om definitief te stoppen met zijn verrijgingsprogramma en volledige openheid van zijn nucleaire zaken te geven. Volgende maand tijdens de bijeenkomst van het IAEA valt het besluit of de stap naar de Veiligheidsraad moet worden genomen.

De bijeenkomst gisteren in Wenen duurde drie uur en had plaats achter gesloten deuren. Sirius Naseri, lid van de Iraanse delegatie zei na afloop dat het gesprek nog in een beginstadium is en dat het plan door beide partijen moet worden overwogen. Volgens hem was de sfeer goed en worden de onderhandelingen over een paar dagen voortgezet. "We gaan terug naar huis en zullen proberen een compromis te vinden dat voor beide partijen acceptabel is."

Teheran legde 'tegenvoorstellen' op tafel. Het land wil onder meer beloven geen militaire nucleaire projecten uit te voeren, maar de verrijking van uranium moet mogelijk blijven. Wel mag de invoer van uranium onder controle komen van het IAEA. Naseri gaf aan dat hij beseftte dat de Europese landen niet op tegenvoorstellen zullen ingaan. Iran stelt al lange tijd dat zijn nucleaire programma enkel en alleen bedoeld is voor het opwekken van energie. Daarom, aldus de regering, zal het nooit stoppen met het verrijken van uranium – een proces dat wordt aangewend om brandstof te maken voor nucleaire reactors maar verrijkt uranium kan ook als grondstof dienen voor kernwapens.

De IAEA onderzoekt Iran's nucleaire programma al meer dan twee jaar en heeft veel geheime activiteiten ontdekt die in verband zouden kunnen worden gebracht met een wapenprogramma. De wapeninspecteurs hebben echter nooit daadwerkelijk een kernbom aangetroffen.

ANP

Powell bezoekt Japan, China en Zuid-Korea

22 oktober 2004

WASHINGTON (ANP) -De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Colin Powell vertrekt vrijdag voor bezoeken aan achtereenvolgens Japan, China en Zuid-Korea. In de gesprekken die Powell gaat voeren, staat de ontmanteling van het Noord-Koreaanse nucleaire programma centraal.

In Japan, waar Powell zondag aan zijn rondreis begint, zal hij bovendien praten over het verminderen van de Amerikaanse militaire aanwezigheid op het eiland Okinawa. In China staat ook de kwestie-Taiwan op de agenda. China is gepikeerd over Amerikaanse wapenleveranties aan dit eiland, dat Peking nog altijd beschouwt als een afvallige provincie.

Of Powell Noord-Korea op korte termijn weer aan de onderhandelingstafel krijgt, valt te bezien. Volgens waarnemers wacht Pyongyang liever de Amerikaanse presidentsverkiezingen van 2 november af in de hoop dat een eventuele nederlaag van president George Bush zal leiden tot een wijziging van het Amerikaanse beleid.

Voorwaarden Noord-Korea

De Verenigde Staten willen het conflict proberen op te lossen door zogeheten zes-partijen-gesprekken, waaraan zijzelf, de beide Korea's, Rusland, China en Japan deelnemen. De Noord-Koreanen weigeren vooralsnog aan dergelijk overleg mee te werken, tenzij dat henzelf ook voordelen kan opleveren.

Pyongyang stelde vrijdag drie voorwaarden waaraan de VS moeten voldoen voordat het wil overwegen weer plaats te nemen aan de onderhandelingstafel. Dat verklaarde een woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse Zaken tegen het staatspersbureau KCNA. De Amerikanen moeten hun vijandige politiek ten opzichte van Noord-Korea herzien, het land compensatie bieden voor het staken van zijn nucleaire activiteiten en optreden tegen „het Zuid-Koreaanse nucleaire probleem".

ANP

'EU-voorstel atoomprogramma Iran onaanvaardbaar'

23 oktober 2004

TEHERAN (ANP) - De oproep van drie grote EU-landen aan Iran om alle verrijking van uranium te stoppen, is 'onaanvaardbaar'. Dit heeft de voorzitter van de commissie Buitenlandse Zaken van het parlement in Teheran zaterdag gezegd.

De uitspraken van Alaeddin Brujerdi in de krant Ressalat zijn de eerste officiële reactie uit Teheran op het voorstel dat het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Frankrijk donderdag deden. De EU-landen zijn bereid nucleaire technologie en een kerncentrale te leveren, als Iran afziet van zijn verrijkingsprogramma.

Iran is volgens Brujerdi echter niet bereid een Westers monopolie voor nucleaire technologie te accepteren en zal met zijn verrijkingprogramma voor vreedzame doeleinden doorgaan.

Utrechts Nieuwsblad

'Grote hoeveelheid explosieven Irak verdwenen'

25 oktober 2004

NEW YORK (ANP) - De Iraakse interim-regering heeft de VS en internationale wapeninspecteurs gezegd dat bijna 380 ton krachtige explosieven zijn verdwenen uit een voormalige militaire basis. De locatie wordt niet meer gecontroleerd door de Amerikanen. Dat heeft The New York Times maandag gemeld.

Afgelopen zaterdag is er nog geplunderd. Volgens de krant hebben functionarissen van het Witte Huis en het Pentagon toegegeven dat de explosieven, die lagen opgeslagen op het complex al-Qaqa (30 kilometer ten zuiden van Bagdad), ergens na de Amerikaanse inval vorig jaar zijn verdwenen. Condoleezza Rice, de nationale veiligheidsadviseur, zou er pas de afgelopen maand over zijn geïnformeerd.

Misbruik explosieven

Amerikaanse wapendeskundigen zeggen in de krant bang te zijn dat de explosieven worden gebruikt tegen Amerikaanse militairen en Iraakse veiligheidstroepen. Met de explosieven RDX en HMX, de meest krachtige en brisante conventionele explosieven, kunnen grote gebouwen worden opgeblazen, raketten worden geproduceerd en nucleaire wapens tot ontploffing worden gebracht.

Europese diplomaten hebben tegen The New York Times gezegd dat het Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA) de VS hebben gewaarschuwd voor het gevaar van de krachtige explosieven. Er zou bij de Amerikanen op zijn aangedrongen om de „grootste vindplaats van explosieven in de moderne geschiedenis" tegen terroristen te beschermen.

Eindhovens Dagblad

Zware explosieven verdwenen van Iraaks atoomcomplex

25 oktober 2004

WENEN/ DEN HAAG - Bijna 350 ton zware explosieven zijn verdwenen van een voormalige militair complex bij Bagdad. Het Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA) heeft dat bevestigd. Het Al Qaqa-complex, 30 kilometer ten zuiden van Bagdad, was onderdeel van het atoomprogramma van Saddam Hoessein, maar werd niet beveiligd door het Amerikaanse leger.

Hoofd van het VN-Atoomagentschap, Mohamed El Baradei, zei maandag de vermissing meteen te rapporteren aan de VN-Veiligheidsraad. Hij vreest dat de explosieven in 'verkeerde handen' zijn terecht gekomen. De springstoffen kunnen gebruikt worden om een nucleair wapen te laten afgaan, of om een conventioneel wapen te bouwen. Dit soort explosieven worden in Irak veelvuldig gebruikt voor het maken van een autobom. Amerikaanse wapendeskundigen denken dat de explosieven worden ingezet in gevechten tegen de Amerikaanse en Iraakse militairen. Het Atoomagentschap waarschuwt dat het materiaal ook gemakkelijk naar het buitenland kan worden gesmokkeld, bijvoorbeeld naar Iran of terecht kan komen bij terroristische organisaties. Volgens een woordvoerder van het Atoomagentschap wist El Baradei sinds 10 oktober van de vermissing, toen de Iraakse interimregering hem daarover informeerde. Vijf dagen later, toen hij meende dat de situatie 'ernstig' was, heeft hij Washington erover geïnformeerd. De explosieven zouden zijn gestolen tijdens plunderingen na de Amerikaanse invasie in Irak. Dit moet volgens de IAEA 'ergens in april' zijn geweest. Volgens een westerse diplomaat is het 'onbegrijpelijk' dat de Amerikanen het complex niet beter hebben bewaakt. „Het Al-Qaqa-complex was heel goed bekend." Saddam Hoessein werkte hier aan zijn atoomprogramma en VN-wapeninspecteurs hebben het complex voorafgaand aan de oorlog regelmatig gecontroleerd. Het complex ligt er ook nu nog steeds onbeheerd bij. Afgelopen zaterdag zouden er nog plundersaars op het terrein zijn geweest. Het IAEA zou de VS al voor de invasie van Irak hebben gewaarschuwd voor het gevaar van de explosieven. Er zou bij de Amerikanen op zijn aangedrongen om de „grootste vindplaats van explosieven in de moderne geschiedenis" tegen terroristen te beschermen. De grote hoeveelheid springstoffen die zijn verdwenen zijn de zogenoemde HMX, een stof waarmee nucleaire wapens tot ontploffing wordt gebracht, en RDX, een krachtig explosief waarmee grote gebouwen kunnen worden

opgeblazen. Irak had na de Golfoorlog in 1991 van de IAEA toestemming gekregen een deel van de springstoffen te houden voor mijnbouw.

RADIO EN TV

Netwerk

Verdwenen wapeninstallaties

17 oktober 2004

Zijn de installaties waarmee Saddam Hoessein massavernietigingswapens wilde maken in handen gevallen van terroristen? Ze zijn hoe dan ook kwijt en niemand weet waar ze gebleven zijn.

Massa vernietigingswapens

Het was voor de regering Bush dé reden om Irak aan te vallen. Saddam Hoessein zou in het bezit zijn van massavernietigingswapens en bij een Amerikaanse aanval zou hij binnen drie kwartier in staat zijn deze wapens in te zetten.

Nucleaire technologie

Naast eerder ingezette chemische wapens, zou Irak ook een nucleair programma ontwikkelen. Maar deze nucleaire technologieën blijken onder de neus van de Amerikaanse inlichtingendiensten en wapeninspecteurs te zijn verdwenen.

Satellietfoto's

Uit satellietfoto's blijkt namelijk dat hele fabrieken waar deze wapens werden ontwikkeld, zijn weggehaald. En juist wat de Amerikaanse regering wilde voorkomen, lijkt te zijn gebeurd: de kans is groot dat de gereedschappen en grondstoffen waar nucleaire wapens mee worden gemaakt, zijn geplunderd of zelfs opzettelijk zijn geëxporteerd.

Export

In Netwerk een reportage over de verdwenen wapeninstallaties in Irak. Waar zijn ze gebleven en wie heeft ze nu in handen? Hoe groot is de kans dat de Iraakse gereedschappen en grondstoffen in handen zijn gevallen van terroristen?

COMMENTAAR BIJ BERICHTGEVING OVER KERNWAPENGERELATEERDE ZAKEN IN DE NEDERLANDSE PERS

7 – 21 oktober 2004

Iran

Ook de afgelopen weken werd er weer regelmatig over Iran en het nucleaire programma van dat land geschreven.

Het Algemeen Dagblad van 7 oktober schrijft in het artikel 'Toezicht bij opwerken uranium':

'Iran is onder toezicht van de atoomwaakhond van de Verenigde Naties begonnen met het opwerken van uranium om het gereed te maken voor verrijking, een proces dat kan worden gebruikt voor het maken van materiaal voor een atoombom. Het internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA) heeft camera's geïnstalleerd in de nucleaire faciliteit in Isfahan.'

En de Volkskrant schrijft in het artikel 'Iran maakt uranium gereed voor verrijking' op dezelfde dag:

'Iran heeft woensdag gezegd dat het tonnen ruwe uranium heeft bewerkt, zodat het verrijkt kan worden. Het materiaal kan vervolgens worden gebruikt voor de productie van kernwapens. De Iraanse regering zegt niet toe te geven aan internationale druk om 'een vreedzaam nucleair programma' te stoppen. Het Internationale Atoomagentschap (IAEA) zegt de verrijking van het uranium nauwgezet in de gaten te houden.'

Zo opgeschreven gaan beide artikelen wel heel kort door de bocht. Volgens Iran zelf is de weer gestarte uraniumverrijking enkel bedoeld voor vreedzame nucleaire activiteiten en vooralsnog zijn er geen bewijzen van het tegendeel, hoewel daar inderdaad twijfels over zijn. Dat de verrijking onder toezicht van het IAEA gebeurt, zou juist een garantie in kunnen houden dat er controle op de toepassing plaatsvindt. Het klopt dat verrijkt uranium voor kernwapenproductie kan worden gebruikt, maar het zou correct geweest zijn ook te vermelden dat het daarnaast ook gebruikt kan worden voor de productie van kernenergie.

In het Dagblad van het Noorden en in De Limburger van 12 oktober staat in het artikel 'VS en Europese landen studeren op akkoord met Iran:

'Volgens de Verenigde Staten verrijkt Iran uranium met het doel kernwapens te maken.'

Dat de Verenigde Staten dit beweert klopt inderdaad, maar het zou in het algemeen correcter zijn om daarnaast ook te vermelden dat Iran zelf zegt dat het verrijkte uranium alleen voor vreedzame doeleinden bedoeld is en dat de IAEA, ondanks twijfels, geen bewijzen van het tegendeel zegt te hebben.

De redactie buitenland van Trouw schrijft op 14 oktober in het artikel 'Europees offensief tegen atoomprogramma Iran':

'Volgens Washington ontwikkelt Iran kernwapens. De regering van president Bush wil dat het daarmee ophoudt, goedschiks of kwaadschiks, en wil niet weten van toezeggingen om het regime daartoe te bewegen. Bush' uitdager Kerry is wel een voorstander van de 'wortel en stok' benadering.

Washington maakt zich sterk voor een veroordeling door de VN-Veiligheidsraad. Het IAEA vergadert eind november over de kwestie. Iran heeft vorige maand de verrijking van uranium hervat, ondanks afspraken met het IAEA.'

Op dit moment is er nog geen enkel bewijs dat Iran bezig is met het ontwikkelen van kernwapens, zoals ook de IAEA al meerdere malen heeft verklaard.

Iran beloofde eind vorig jaar inderdaad, na een eerder afspraak met Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk, op vrijwillige basis uraniumverrijking voorlopig op te schorten, daarbij werd echter geen tijdsperiode genoemd. Het klopt inderdaad dat Iran vooralsnog niet tegemoet wil komen aan eisen die de IAEA in september in een nieuwe resolutie heeft neergelegd, maar dat is iets anders dan het schenden van eerder gemaakte afspraken.

In het Eindhovens Dagblad van 16 oktober staat in het artikel 'Iran wil garanties van het Westen':

'Het program kan gebruikt worden om hoogverrijkt uranium te maken dat geschikt is voor kernwapens.'

Het klopt dat verrijkt uranium voor kernwapenproductie kan worden gebruikt, maar het zou correct geweest zijn ook te vermelden dat het daarnaast ook gebruikt kan worden voor de productie van kernenergie.

Verder staat in de artikel ook:

'Iran wil mogelijk zijn uraniumverrijkingcapaciteiten opgeven, maar stelt daarvoor wel een reeks van voorwaarden.'

Terwijl het ANP op dezelfde dag het tegenovergestelde stelt in een bericht:

'Iran zal elk voorstel van Groot-Brittannië, Frankrijk en Duitsland om te stoppen met zijn verrijkingprogramma van uranium weigeren.'

Het is niet duidelijk welke van deze twee beweringen kloppend is, maar ze kunnen natuurlijk niet allebei juist zijn. Misschien valt de nuance te vinden in het vervolg van het ANP-bericht, waarin staat:

'Wel wil de islamitische staat een verdere opschorting van het programma en andere „vertrouwenwekkende" maatregelen overwegen.'

Dit is tenminste ook de strekking van een ander ANP-bericht, 'Iran wil uraniumverrijking langer opschorten', van 18 oktober:

'Iran is bereid zijn uraniumverrijkingsprogramma langer buiten werking stellen. De islamitische republiek wil hierover onderhandelen met Europa, maar de regering in Teheran maakte ook duidelijk dat het haar recht om uranium te verrijken nooit wil opgeven.'

Irak

Een uitvoerig rapport van een team van Amerikaanse wapeninspecteurs (Iraq Survey Group), onder leiding van Charles Duelfer, waarin staat dat er in Irak geen massavernietigingswapens te vinden zijn, leidde tot de zoveelste golf van berichtgeving over de aanloop naar de Irak-oorlog. Ook de waarschuwing van de IAEA dat materiaal in Irak dat geschikt is voor het ontwikkelen van kernwapens is verdwenen sinds de start van de Amerikaanse bezetting leverde veel berichten op.

In het Algemeen Dagblad van 13 oktober wordt in het artikel 'Nucleair materiaal lekt weg' de Britse Minister van Buitenlandse Zaken Straw geciteerd:

"Saddam legde zich erop toe om de wereldgemeenschap om de tuin te leiden, de sancties te omzeilen en het wapenarsenaal te herbouwen dat hij eerder tegen zijn eigen volk en zijn burens had gebruikt."

Hij refereert hierbij aan het genoemde rapport van Duelfer. Het klopt dat daarin staat dat de eerste prioriteit van Saddam Hussein het opheffen van de internationale sancties tegen Irak was. Daarna zou pas mogelijk weer de ontwikkeling van massavernietigingswapens aan de orde zijn. De bewering van Straw dat Saddam bezig was het wapenarsenaal te herbouwen mist dan ook grond.

De redactie buitenland van de Provinciale Zeeuwse Courant schrijft op 14 oktober in het artikel 'Blix gispt VS wegens verdwijnen nucleair materieel in Irak':

'De Britse premier beet zijn andere criticaster Charles Kennedy, de leider van de Liberaal-Democraten, toe dat als het aan hem had gelegen, Saddam en zijn zonen nog steeds aan de macht waren geweest. Hij wees op het nieuws van gisteren dat Amerikaanse onderzoekers in Noord-Irak massagraven hebben ontdekt met daarin lijken van vrouwen en kinderen. Blair noemde het een bewijs van het verschrikkelijke regime van Saddam.'

Het feit dat er een massagraf in Irak ontdekt is, kan inderdaad gezien worden als een bewijs van het verschrikkelijke regime van Saddam Hussein. In de aanloop naar de oorlog is er echter altijd op gehamerd vanuit de Verenigde Staten en vanuit het Verenigd Koninkrijk dat alleen het bezit en/of de ontwikkeling van massavernietigingswapens door Irak voldoende reden was voor een aanval. Over de binnenlandse situatie in Irak werd zelden tot nooit gesproken, zeker niet als zelfstandige grond voor een militaire aanval. Zoals de Britse academicus en schrijver Dan Plesch wordt geciteerd in het artikel 'Actie voor afzetting Britse premier Blair', van Esther Gotink in het Brabants Dagblad van 15 oktober:

'Hij [Blair, red.] rechtvaardigt de bezetting van Irak op basis van een gewijzigd regime, terwijl hij in 2002 en 2003 onderstreepte dat dat pertinent niet de reden was. Als Blair hiermee wegstapt, scheppen we een nieuw precedent: namelijk dat het is toegestaan het land te misleiden.'

Zwarte handel

Trouw meldt op 12 oktober in het artikel 'Zwitser vast om verkoop atoomkennis':

'De Duitse politie heeft een Zwitser gearresteerd wegens diens steun aan het - intussen gestaakte - geheime kernwapenprogramma van Libië. [...] De Duitse justitie verdenkt Urs T. onder meer van landverraad omdat de technologie die hij zou hebben geleverd, geclassificeerd is als staatsgeheim. In 2001 zou een Srilankaanse tussenpersoon, Buhary Syed Abu Tahir, hem hebben ingeschakeld om toe te zien op de productie van gascentrifugeonderdelen door een Maleisische fabrikant voor Libië.'

De VS noemen Tahir een van de belangrijkste figuren binnen het nucleaire smokkelnetwerk van de Pakistaanse wetenschapper Abdul Qadeer Khan.'

Interessante achtergrondinformatie hierbij is dat Khan zijn kennis vooral opdeed bij de Almelose verrijkingfabriek Urenco, in de jaren '70 van de vorige eeuw. In Nederland loopt nog een rechtzaak tegen een ander persoon uit het netwerk van Khan, Henk S., die nog lang na het vertrek van Khan naar Pakistan voor kernwapenproductie bedoelde onderdelen naar Pakistan bleef leveren.

Taiwan

In het NRC Handelsblad van 15 oktober staat in het artikel "Taiwan: proeven met plutonium":

'Taiwan heeft mogelijk proeven uitgevoerd met plutonium in het midden van de jaren tachtig. Dat blijkt uit vertrouwelijke informatie van het Internationaal Atoomenergie Agentschap IAEA. De kortstondige opleving van het Taiwanese kernwapenprogramma was bekend, maar onduidelijk is wat er sindsdien mee is gebeurd.'

Taiwan startte in 1964, na de eerste Chinese kernproef, een kernwapenprogramma, waarover de CIA in 1974 concludeerde: "Taipei conducts its small nuclear program with a weapon option clearly in mind, and it will be in a position to fabricate a nuclear device after five years or so." Dit programma zette daarna niet door, maar aan het eind van de jaren '80 probeerde Taiwan een geheime plutoniumscheiding capaciteit te ontwikkelen. De Verenigde Staten zouden daar een stokje voor gestoken hebben.

Kernwapens in België

Pascale Thewissen bericht in het Eindhovens Dagblad van 12 oktober in het artikel 'Actievoerders bezetten basis Kleine Brogel' over aan actie tegen de Amerikaanse kernwapens op die basis:

'De Belgische regering heeft het nooit toegegeven, maar het is een publiek geheim dat op Kleine Brogel nucleaire raketten van het Amerikaanse leger liggen opgeslagen.'

Dit klopt inderdaad, het zelfde geldt voor nog enkele luchtmachtbases in Europese NAVO-landen, waaronder Volkel in Noord-Brabant.

Verder staat in dit artikel ook:

'Actievoerders zijn van plan volgend voorjaar drie militaire bases in België te bezetten. Naast Kleine Brogel gaat het om het Navo-hoofdkantoor in Brussel en het militaire hoofdkwartier SHAPE in Bergen.'

Het gaat hierbij om een aangekondigde actie op 16 april 2005, die inderdaad bij de genoemde drie objecten zal plaatsvinden. Van een bezetting zal echter geen sprake zijn, wel van een zogenaamde 'bomspotting'-actie, een burgerinspectie waarbij burgers zelf op zoek gaan naar kernwapens of informatie daarover.